
E

conomische Begroting 2001

Woord vooraf	1
Samenvatting	3
De Belgische conjunctuur in internationaal perspectief	6
Internationale conjunctuur in 2000 en 2001	
De Belgische conjunctuur en de drie buurlanden	
Ontwikkelingen op de financiële markten	12
Rentevoeten	
Wisselkoersen	
Onzekerheden waarmee deze vooruitzichten omgeven zijn	15
1. De bestedingscomponenten van het bbp	16
Consumptieve bestedingen van de particulieren	16
Bedrijfsinvesteringen	18
Investerings in woongebouwen	21
Overheidsbestedingen	22
Uitvoer en invoer	23
Reëel bruto nationaal inkomen	28
2. Ontwikkeling van de prijzen en de lonen	29
Binnenlands prijsverloop	29
Verloop van de inflatie in 2000	
Inflatievooruitzichten voor 2001	
Indexering overheidslonen en sociale uitkeringen	
Loonontwikkeling in de privé-sector	32
3. Arbeidsmarkt	36

Lijst van de Figuren

FIGUUR 1	Wereldhandel: invoer van goederen
FIGUUR 2	Verloop van het bbp op kwartaalbasis
FIGUUR 3	Verloop van de rentevoeten: eurogebied en Verenigde Staten
FIGUUR 4	Bilaterale wisselkoersen: euro-dollar en euro-yen
FIGUUR 5	Consumptieve bestedingen van de particulieren
FIGUUR 6	Consumptie, beschikbaar inkomen en spaarquote particulieren
FIGUUR 7	Bedrijfsinvesteringen
FIGUUR 8	Investeringsquote in de marktsector
FIGUUR 9	Investeringsquote in woongebouwen
FIGUUR 10	Uitvoer van goederen en diensten
FIGUUR 11	Inflatie: maandelijks verloop en vooruitzichten
FIGUUR 12	Opsplitsing van het indexcijfer der consumptieprijzen
FIGUUR 13	Ontwikkeling van de loonquote (sector van de ondernemingen)
FIGUUR 14	Ontwikkeling van de werkgelegenheid en de werkgelegenheidsgraad
FIGUUR 15	Ontwikkeling van het aantal werklozen

Overeenkomstig de wet van 21 december 1994, heeft het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) de cijfers van de Economische Begroting 2001 meegedeeld aan de Minister van Economische Zaken. Dit gebeurde op basis van een voorstel van het Federaal Planbureau (FPB) en na beraadslaging in de Raad van Bestuur van het INR. Het Wetenschappelijk Comité van de Economische Begroting heeft een gunstig advies uitgebracht over de cijfers. Deze Economische Begroting dient als basis voor de controle van de federale ontvangsten- en uitgavenbegrotingen voor het jaar 2001.

De nieuwe jaarlijkse Nationale Rekeningen die de periode 1995-1999 beslaan, vormden de basis voor deze vooruitzichten. Voor het jaar 2000 steunen de ramingen op de kwartaalrekeningen die beschikbaar zijn tot het derde kwartaal. Wat de overheidsfinanciën betreft, werd zoals gebruikelijk de hypothese van 'ongewijzigd beleid' gehanteerd.

De macro-economische toestand in het buitenland is gebaseerd op de najaarsvooruitzichten van de Europese Commissie. Zoals gebruikelijk werden de financiële variabelen (wisselkoersen, rentevoeten en olieprijsen) aangepast op basis van de recentste waarnemingen en verwachtingen van de financiële markten. Bovendien werd rekening gehouden met de geraamde impact van de recente vertraging van de economische activiteit in de Verenigde Staten op de Belgische uitvoermarkten.

Deze vooruitzichten werden voltooid op 21 februari 2001.

L. Verjus
Voorzitter van de Raad van Bestuur
van het Instituut voor de Nationale Rekeningen

Kerncijfers voor de Belgische economie

Wijzigingspercentages in volume - tenzij anders vermeld

	98	99	00	01
Consumptieve bestedingen van de particulieren	3.3	1.9	2.9	2.6
Consumptieve bestedingen van de overheid	1.4	3.4	2.1	1.4
Bruto vaste kapitaalvorming	4.6	4.8	4.2	3.4
Finale nationale bestedingen	3.9	2.1	3.0	2.5
Uitvoer van goederen en diensten	4.4	5.2	10.6	5.5
Invoer van goederen en diensten	6.5	4.5	9.9	5.3
Netto-uitvoer (bijdrage tot de groei van het bbp)	-1.2	0.7	1.0	0.4
Bruto binnenlands product	2.4	2.7	3.9	2.8
Nationaal indexcijfer der consumptieprijzen	1.0	1.1	2.5	1.5
Gezondheidsindex	1.3	0.9	1.9	1.7
Reëel beschikbaar inkomen van de particulieren	2.6	1.6	2.3	3.5
Spaarquote van de particulieren (in % van het beschikbaar inkomen)	16.5	16.3	15.7	16.4
Binnenlandse werkgelegenheid (verandering in duizendtallen, toestand op 30 juni)	44.4	46.1	69.0	47.3
Werkloosheidsgraad (Eurostat standaard, jaargemiddelde)	9.5	9.0	8.5	8.3
Saldo lopende rekening (betalingsbalans, in % van het bbp)	4.1	3.9	4.3	5.1
Wisselkoers van de euro in dollar (aantal dollars voor 100 euro)	.-	106.7	92.4	94.1
Korte rente (interbancair tarief, 3 maand) (%)	3.6	2.9	4.4	4.5
Lange rente (OLO,10 jaar) (%)	4.8	4.8	5.6	5.0

Samenvatting

Na de recordgroei van 3,9 % die de Belgische economie vorig jaar noteerde (de hoogste groeivoet sinds 1988), zou het Belgische bbp dit jaar in reële termen met 2,8 % toenemen. De economische groei zouden dit jaar merkelijk minder getrokken worden door de uitvoer. Ook de groei van de overheidsinvesteringen (gebruikelijk in een jaar na lokale verkiezingen), de overheidsconsumptie en de investeringen in woongebouwen zou lager uitvallen dan vorig jaar. De overige binnenlandse bestedingen echter (in het bijzonder de particuliere consumptie en de bedrijfsinvesteringen samen beschouwd) zouden hun sterke groeiprestatie van vorig jaar evenaren.

Uitvoer getroffen door gevoelige vertraging van de wereldhandel

De groeivertraging die de Amerikaanse economie momenteel treft, is drastischer dan zes maanden geleden verwacht werd. Als gevolg hiervan werden de vooruitzichten voor de groei van de wereldeconomie in 2001 neerwaarts herzien, met ongeveer 0,75 tot 1 procentpunt sinds de herfst van vorig jaar. De huidige vooruitzichten voor de reële groei van het wereld-bbp in 2001 liggen tussen 3 en 3,5 %, terwijl instellingen als de OESO, de Europese Commissie en het IMF een half jaar geleden de groei nog tussen 4 en 4,2 % raamden. Vorig jaar bereikte het mondiale bbp een reële groei van 4,7 %, een evenaring van de recordcijfers in 1988 en 1994.

Als gevolg hiervan zouden de Belgische exporteurs dit jaar hun buitenlandse afzetmarkten zien groeien met 6,2 %, vergeleken met 10,3 % vorig jaar. Bovendien zou dit jaar een einde komen aan de effectieve wisselkoersdepreciatie van de euro en de hiermee samengaande competitiviteitswinsten. Een en ander zou leiden tot een quasi-halvering van de Belgische uitvoergroei. Dit jaar zou de Belgische export in reële termen met 5,5 % toenemen, tegenover 10,6 % vorig jaar.

Binnenlandse vraag blijft vrij robuust

De bedrijfsinvesteringen zouden met een reële groei van 5,4 % hun elan van de laatste zes jaar behouden. De investeringen in de industrie zouden sterker groeien dan vorig jaar, onder meer als gevolg van het hoge niveau van de bezettingsgraad van het productievermogen dat eind vorig jaar in de verwerkende nijverheid werd bereikt. Meer algemeen zouden de bedrijfsinvesteringen aangezwengeld worden door een toename van de bedrijfsrendabiliteit, die onder meer te wijten is aan de ver-

wachte ruilvoetwinst en de gematigde ontwikkeling van de loonkosten.

De particuliere consumptie zou dit jaar met 2,6 % in reële termen toenemen en vooral gevoed worden door een forse stijging van de koopkracht van de gezinnen. Als gevolg van de verwachte vertraging van de inflatie en de dalende brandstofprijzen zou de indexering van de lonen en de sociale uitkeringen dit jaar hoger liggen dan de toename van het algemene consumptieprijspeil. Op die manier zou een deel van het koopkrachtverlies dat de gezinnen vorig jaar leden als gevolg van de prijsstijgingen van de olieproducten, dit jaar goedgeemaakt worden. Bovendien zou de groei van het beschikbaar gezinsinkomen ondersteund worden door het optrekken van bepaalde sociale uitkeringen (o.a. lage pensioenen) en verlagingen van personenbelastingen (o.a. de geleidelijke afschaffing van de aanvullende crisisbijdrage).

In de context van de hoge stand van het consumentenvertrouwen, hebben de gezinnen vorig jaar hun bestedingen niet volledig aangepast aan het koopkrachtverlies veroorzaakt door de prijsstijgingen van de olieproducten. Dit jaar zouden de gezinnen een hogere spaarneiging aan de dag leggen. Gemiddeld over dit en vorig jaar, zouden de besparingen van de particulieren ongeveer 16,1 % van hun beschikbaar inkomen bedragen, wat een verdere, lichte daling van de spaarquote betekent tegenover het peil van 1999.

Sterke terugval van de inflatie

In januari 2001 bedroeg de onderliggende¹ inflatie 1,6 % (tegenover 1,25 % gemiddeld in 2000). In de loop van het jaar zou die nog licht oplopen, resulterend in een jaargemiddelde stijging van 1,8 %. Al bij al zou de klim van de onderliggende inflatie in de loop van 2001 beperkt blijven, aangezien de loonkosten per product onder controle blijven en het opwaartse effect van de ingevoerde inflatie stilaan zou afzwakken als gevolg van de appreciatie van de euro en de terugval van de olieprijsen sinds december vorig jaar. De bijdrage van de energieproducten tot de binnenlandse inflatie zou dit jaar licht negatief worden (tegenover een positieve bijdrage van 1,4 procentpunt vorig jaar). Als resultante van beide zou de inflatie

1. Inflatie gezuiverd voor wijzigingen van BTW, accijnzen en andere indirecte belastingen, alsook voor het prijsverloop van energie-, tabaks- en alcoholproducten en van verse groenten en fruit.

gemeten aan de hand van het nationale indexcijfer der consumptieprijzen dit jaar 1,5 % bedragen. Omdat de prijsdalingen van benzine en diesel niet doorgerekend worden in de gezondheidsindex, zou deze in 2001 met 1,7 % toenemen.

In overeenstemming met het voorziene maandelijks verloop van de gezondheidsindex zou de volgende overschrijding van de spilindex (momenteel 107,30) plaatsvinden in augustus 2001, waardoor in september de sociale uitkeringen en in oktober de wedden van het overheidspersoneel met 2 procent aan de gestegen levensduurte zouden worden aangepast.

Werkgelegenheidsgroei wordt verdergezet, maar aan een matiger tempo dan in 2000

Dit jaar zou de totale binnenlandse werkgelegenheid (gegevens op 30 juni) nog toenemen met iets meer dan 47 000 eenheden (of een toename van 1,2 %). Dat zijn ongeveer 22 000 personen minder dan het uitzonderlijk hoge peil dat de werkgelegenheidscreatie vorig jaar bereikte. Bijna al die nieuwe banen zouden in de privé-sector ontstaan, meer bepaald vanuit de klassieke werkgelegenheid (zonder speciale programma's) in de ondernemingen. Voor het tweede opeenvolgende jaar, zou het aandeel van de nettowerkgelegenheidscreatie in het kader van de speciale programma's dalen, nl. van iets meer dan een kwart van de nettowerkgelegenheidscreatie in 1999 naar minder dan 7 % in 2001. De werkgelegenheid in de overheidssector zou nauwelijks wijzigen.

De verbetering van de werkgelegenheid in de loop van de periode 2000-2001 zorgt voor een stijging van de werkgelegenheidsgraad (uitgedrukt als de totale werkgelegenheid in procent van de bevolking op arbeidsleeftijd) van 58,1 % in 1999 tot 59,0 % in 2000 en 59,4 % in 2001. Sinds 1994 zou de werkgelegenheidsgraad in totaal met 3,7 procentpunt stijgen, dus gemiddeld ongeveer 0,5 procentpunt per jaar.

Iets meer dan de helft van het aantal nieuwe banen zou de voorziene stijging bij de beroepsbevolking compenseren, terwijl het andere deel zal bijdragen tot de vermindering van het aantal werklozen. De werkloosheid zou volgens de definitie van het federaal Ministerie voor Arbeid en Tewerkstelling afnemen met 22 500 personen en met iets minder dan 13 000 personen als ook rekening gehouden wordt met de oudere niet-werkzoekende werklozen.

*Internationale
conjunctuur in 2000 en
2001*

De groei van de wereldeconomie kende het voorbije jaar gemiddeld een sterke toename. De jongste ramingen wijzen op een reële groei van het wereld-bbp van 4,7 % (na 3,8 % in 1999). Met uitzondering van 1994, is dat het beste resultaat sinds het einde van de jaren 80. Hoewel alle economische zones tot die versnelling hebben bijgedragen, werd de groei toch vooral geschraagd door de bijzonder sterke dynamiek van de Amerikaanse economie (ongeveer 5 %).

Die gunstige ontwikkeling van de wereldeconomie werd midden vorig jaar verstoord, toen in de Verenigde Staten tastbare tekenen werden waargenomen die wezen op een vertraging van de economische groei. De forse terugval van de Amerikaanse economie is deels het resultaat van monetaire bijstellingen door de Federal Reserve tussen midden 1999 en midden 2000 om de oververhitting van de economie tegen te gaan. De verzwakking vloeit ook voort uit de sterke stijging van de olieprijs die de winstverwachtingen van de Amerikaanse bedrijven aantastte en de overinvestering in de Amerikaanse economie op de voorgrond bracht. De vertrouwenscrisis bij de beleggers zorgde voor meer volatiliteit en een daling op de beurzen (-13 % voor de Standard & Poor's index tussen augustus en december 2000 en -32 % op Nasdaq) en voor een tegenvallende prestatie op de arbeidsmarkt op het einde van het jaar. Dat leidde tot een daling van de koopkracht van de Amerikaanse gezinnen, een verminderd vertrouwen en een wijziging van hun spaargedrag.

Zes maanden geleden werd ervan uitgegaan dat een vertraging van de Amerikaanse economie welkom was in het licht van de spanningen die de inflatievrees begonnen aan te wakkeren. Vandaag zijn de meeste analisten verrast door de omvang en de snelheid van de vertraging, die blijkt uit de abrupte daling van de economische groei tijdens de tweede helft van 2000 (gemiddeld 1,6 % tegenover 5,2 % tijdens het eerste halfjaar). Een en ander heeft geleid tot een neerwaartse herziening van de groei-vooruitzichten van de wereldeconomie voor dit jaar en tot toenemende onzekerheid in verband met de ontwikkeling van de wereldvraag (zie het gedeelte over de onzekerheden).

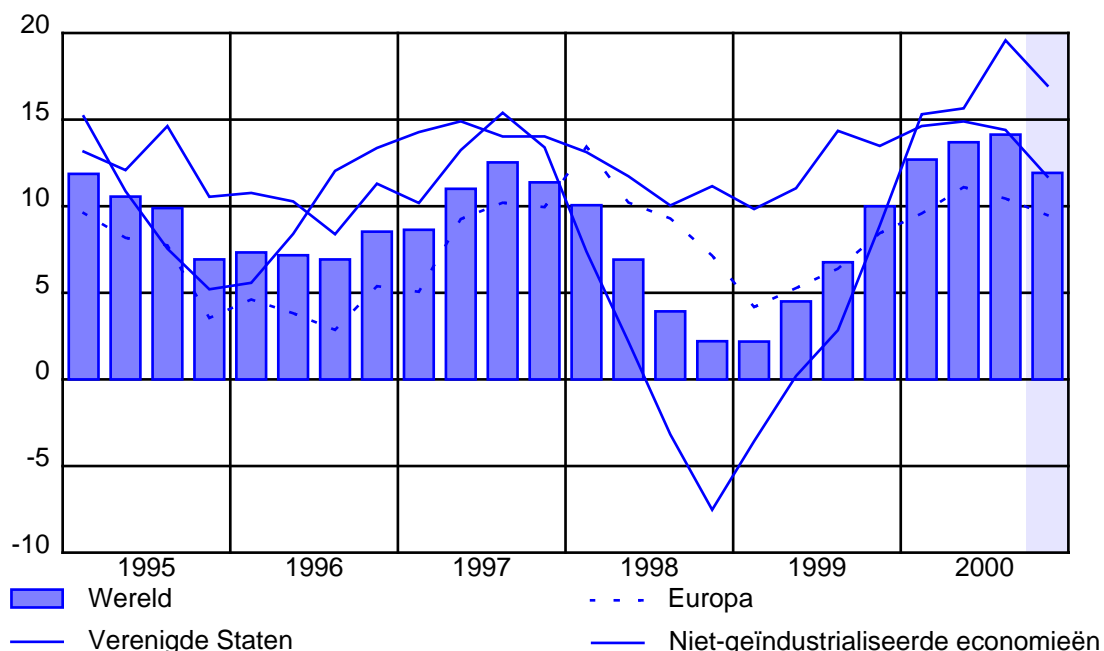
De vertraging van de wereldeconomie kwam nu al tot uiting in een lichte daling van de internationale goederenhandel tijdens het derde kwartaal van 2000, gevolgd door een duidelijke verzwakking tijdens het laatste kwartaal van 2000 (de kwar-

taal-op-kwartaal groei daalde met een derde ten opzichte van het vorige kwartaal). Hoewel de 'landing' van de Amerikaanse economie voor een groot deel aan de basis ligt van die omkering, werd die trend versterkt door de groeivertraging van de Europese en Japanse vraag en door de verzwakking van de bijzonder robuuste invoerdynamiek van de economieën buiten de OESO. De internationale handel zal dit jaar dus niet meer profiteren van een even groot overloopeffect als het voorbije jaar. De eerste ramingen doen ook veronderstellen dat de vertraging van de wereldgoederenhandel zal aanhouden in het eerste kwartaal van 2001. Voor het volledige lopende jaar zou de wereldvraag toenemen met iets meer dan 6 % tegenover bijna 11 % in 2000.

FIGUUR 1

Wereldhandel: invoer van goederen

Jaar-op-jaar groeivoeten in volume



Bron: CPB, FPB

In tegenstelling tot vorig jaar zullen de Verenigde Staten inderdaad niet langer de stuwende kracht zijn achter de wereldhandel. De groeivoorzichten voor de Amerikaanse economie werden dit jaar gevoelig naar beneden herzien. De huidige consensus situeert zich in een vork rond 2 % (tegenover 3 tot 3,5 % zes maanden geleden). Die vork hangt samen met het tijdstip waarop het herstel van de activiteit verwacht wordt, namelijk vanaf het tweede kwartaal of pas tijdens het tweede semester van 2001 (V- of U-vormige curve). Dat herstel zou kunnen

optreden zodra de overtollige voorraden van het voorbije jaar zijn weggewerkt. Het zou aangewakkerd kunnen worden door de ommezwaai van het monetaire beleid sinds begin dit jaar en de geplande retroactieve belastinghervorming, die een positieve weerslag hebben op het vertrouwen van de economische actoren.

Terwijl de Japanse economie in 2000 een vliegende start maakte, kwam de broosheid van het Japanse herstel eens te meer tot uiting in de loop van de voorbije maanden. De vertraging van de Amerikaanse economie en de val van de beurs voor technologie aandelen hebben de investeringen en de uitvoer afgeremd. Samen met de daling van de overheidsinvesteringen, heeft dat geleid tot een duidelijke teruggang van het bbp tijdens het derde kwartaal van vorig jaar. De slechtere groeivoorzichten en de val van de Nikkei-index (met meer dan 25 % in één jaar) voeden het wantrouwen van de investeerders en tonen de grote kwetsbaarheid van het banksysteem. Door de uitermate grote overheidsschuld, de deflatie en het gebrek aan armslag van het monetaire beleid kan er moeilijk van uitgegaan worden dat de Japanse groei de wereldvraag dit jaar sterk zal schragen, zelfs al zou de depreciatie van de yen een kleine verademing zijn voor de uitvoerbedrijven.

De opkomende economieën hebben tijdens het afgelopen jaar een snel en algemeen herstel gekend. Samen met de grote herstructureringen en financiële hervormingen, zorgde dit voor een zekere terugvloeiing van financiële beleggingen. Ondanks de vertraging in de belangrijkste industrielanden (de omvang van die impact zal afhangen van de mate waarin ze afhankelijk zijn van de buitenlandse afzetmarkten en waarin de lopende hervormingen vorderen) blijven de vooruitzichten voor de nieuwe economieën in het algemeen bemoedigend. Het gunstiger verloop van de rentevoeten (ook al bestaan voor die landen nog risicopremies), de zwakkere dollar en de dalende olieprijs door de afnemende wereldvraag (zelfs al betekent dat minder uitvoerinkomsten voor Rusland, Mexico en de opkomende economieën die lid zijn van de OPEC) zijn inderdaad elementen die de groei van die economieën aanwakkeren.

Dankzij de internationale omgeving hield de expansie van de Europese economie aan tot midden vorig jaar. Dat gebeurde in het kielzog van het duidelijke herstel dat sinds de tweede helft van 1999 werd waargenomen. Het derde kwartaal van 2000 werd daarentegen gekenmerkt door een zekere afname van de activiteit. Dat was vooral te wijten aan de particuliere consump-

tie. Het vertrouwen en de koopkracht van de Europese gezinnen werden immers aangetast door de prijsstijging van de olieproducten. De meeste vooruitlopende indicatoren wijzen op een verdere verzwakking van de activiteit op het einde van vorig jaar, zij het op een vrij hoog peil, zodat de economische activiteit over het hele jaar 2000 met bijna 3,5 % zou toegenomen zijn.

Dit jaar blijven de macro-economische 'fundamentals' gunstig om een sterke dynamiek van de binnenlandse vraag aan te houden. Zo zou de Europese economie slechts in geringe mate getroffen worden door de vertraging op de buitenlandse markten en door het verlies aan prijscompetitiviteit dat zou ontstaan uit het verwachte herstel van de effectieve wisselkoers van de euro.

De bedrijfsinvesteringen zouden worden aangewakkerd door de hoge bezettingsgraad van de productiecapaciteit op het einde van het voorbije jaar en door de verbetering van de rentabiliteit als gevolg van de ruilvoetwinst. De ruilvoet zou profiteren van een meer gematigde ontwikkeling van de invoerprijzen in nationale munt, als gevolg van de appreciatie van de euro en de daling van de olieprijsen in jaargemiddelde termen. De Europese bedrijven zouden ook voordeel halen uit een zekere versoepeling van de voorwaarden voor langlopende kredieten (zie in dat verband de afdeling over de financiële variabelen).

Voor zover het vertrouwen van de ondernemers niet wordt ondergraven door de vertraging van de vraag, zou de werkgelegenheidscreatie dit jaar belangrijk blijven, zelfs indien het tempo lager zou zijn dan vorig jaar. Het beschikbaar inkomen van de gezinnen zou dus groeien dankzij een verdere daling van de werkloosheid en belastinghervormingen in een aantal landen. De lagere inflatie zou ook leiden tot een stijging van de koopkracht van de Europese gezinnen in 2001 wat het vertrouwen schraagt. Bovendien is de financiële situatie van de consumenten in Europa minder gevoelig voor fluctuaties op de aandelenmarkten dan in de Verenigde Staten.

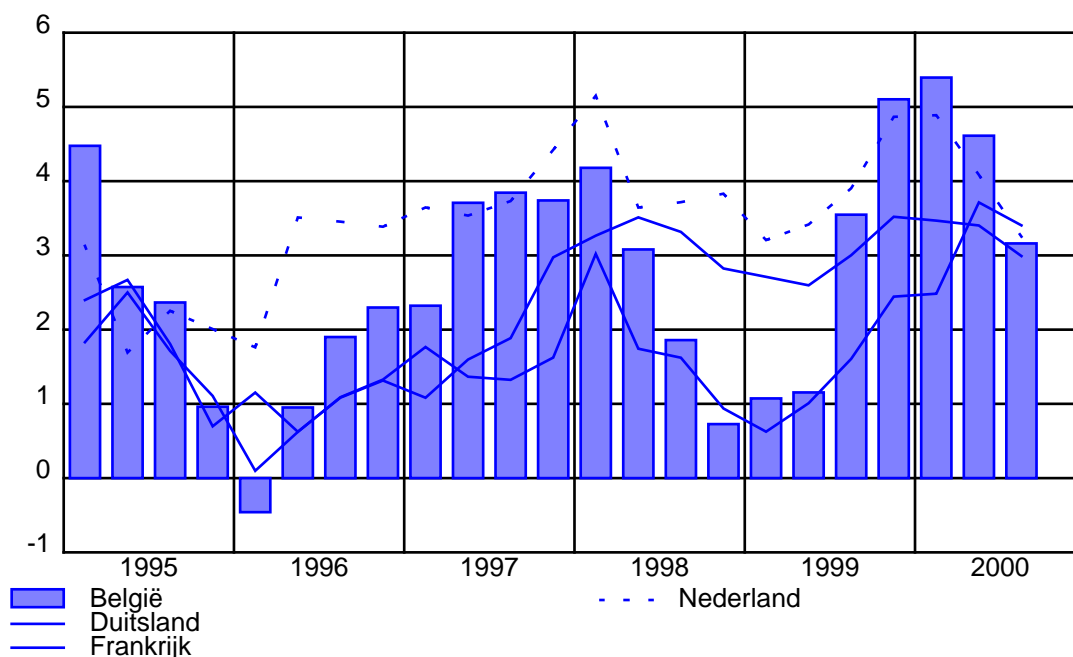
Met een reële toename van iets minder dan 3 % dit jaar, zou de Europese economische groei voor het eerst sinds het begin van de jaren 90 hoger zijn dan de Amerikaanse groei.

Over het jaar 2000 was de reële groei van het Belgische bbp, die geraamd wordt op 3,9 %, voor het tweede jaar op rij hoger dan het gewogen gemiddelde van onze drie belangrijkste handelspartners. Die vergelijking in jaargemiddelde termen verbergt eens te meer een kwartaalverloop dat in België meer uitgesproken was dan bij onze burens, in het bijzonder Frankrijk en Nederland. Zowel het herstel van de activiteit van midden 1999 tot midden 2000 als de ommekeer in het tweede semester van vorig jaar waren in België bijzonder opvallend. Dat was vooral te wijten aan de ontwikkeling van de Belgische export, die een veel meer uitgesproken profiel had dan de uitvoer van de Europese handelspartners en de groei van onze buitenlandse afzetmarkten.

FIGUUR 2

Verloop van het bbp op kwartaalbasis

Jaar-op-jaar groeivoeten in constante prijzen



Bron: Nationale bronnen, INR, Eurostat

Net zoals in de buurlanden, wordt het jaar 2000 in België gekenmerkt door een grote bijdrage van de buitenlandse handel tot de groei. Door de vertraging van de economie buiten Europa en de geringere competitiviteitswinsten, zal de bijdrage van de uitvoer afnemen, zodat de binnenlandse vraag de stuwende kracht zal worden achter de ontwikkeling van de economische activiteit.

Zowel in België, Duitsland, Frankrijk als in Nederland is de werkgelegenheidscreatie tijdens het voorbije jaar groter geweest dan het jaar voordien. Die toename, die vooral het gevolg is van de hoogconjunctuur en de arbeidsduurvermindering, zou zich dit jaar verderzetten, maar aan een lager tempo dan in 2000 (vooral in Nederland waar de werkgelegenheidscreatie op het einde van het jaar onderbroken werd). In onze drie buurlanden zouden lagere belastingen de koopkracht van de gezinnen spijsen, terwijl de negatieve impact van de stijging van de olieprijs zou verdwijnen. Een en ander wordt mogelijk reeds weerspiegeld in de toename van het consumentenvertrouwen in december en januari in Duitsland en Frankrijk. Aangezien de bedrijven slechts geconfronteerd zouden worden met een beperkte en tijdelijke vertraging van de vraag, zouden de niet-residentiële particuliere investeringen in 2001 nog fors toenemen in die vier landen.

Dit jaar wordt de reële groei van het Belgische bbp op 2,8 % geraamd. Dat groeicijfer ligt in de buurt van het gewogen gemiddelde van de drie buurlanden. Maar het betekent ook dat de vertraging van de economische activiteit in België (meer dan 1 procentpunt in jaargemiddelde termen) meer uitgesproken zou zijn dan gemiddeld in de buurlanden.

Ontwikkelingen op de financiële markten

In 1999 en de eerste helft van 2000 was er wereldwijd, en in het bijzonder in de Verenigde Staten, sprake van een zeer forse economische groei en toenemende inflatoire spanningen. Gedurende de laatste maanden van vorig jaar heeft de economische cyclus op wereldvlak echter een keerpunt bereikt (zie hiervoor de afdeling over de internationale conjunctuur) wat, in combinatie met de daling van de olieprijsen, geleid heeft tot een terugloop van de inflatiedruk.

Rentevoeten

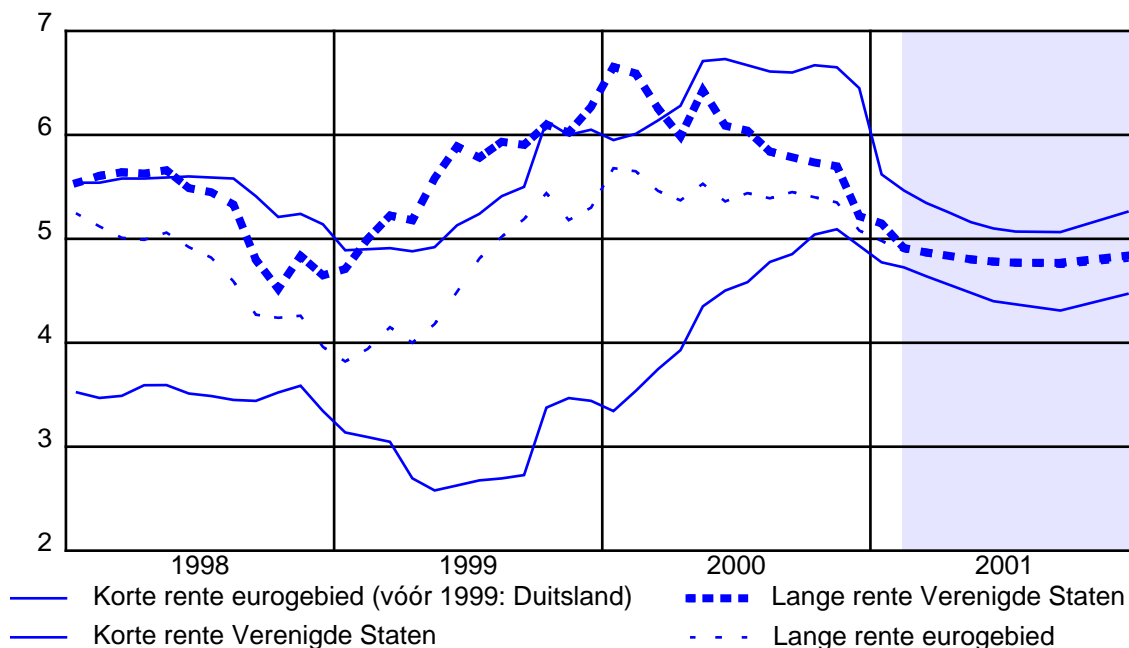
De inzinking van de Amerikaanse conjunctuur en een sterk afnemend consumentenvertrouwen voedde de angst voor een recessie en versterkte de daling van de Amerikaanse aandelenmarkten. Als reactie hierop besloot de Amerikaanse Federal Reserve Bank tot de meest agressieve rentedaling in 16 jaar. De Federal Funds Rate ging in de loop van januari 2001 in twee stappen met in totaal 100 basispunten naar beneden, van 6,5 % naar 5,5 %. De Europese Centrale Bank vond het om twee redenen niet aangewezen haar centrale rente ook naar beneden bij te stellen. Ten eerste was de economische omslag in Europa veel minder sterk dan in de Verenigde Staten en ten tweede overtrof de Europese inflatie de doelstelling van 2 %. De Europese korte marktrente van zijn kant daalde wel tijdens de maand januari, maar minder sterk dan de Amerikaanse. Als gevolg hiervan wordt een toenadering vastgesteld tussen de Amerikaanse en Europese korte rentevoeten.

Recente indicatoren lijken erop te wijzen dat de groeivertraging in de Verenigde Staten van korte duur zou zijn en beperkt zou blijven tot het eerste halfjaar. De termijnnoteringen geven aan dat de financiële markten verwachten dat de Fed haar basisrente nog zal verlagen tijdens de eerste helft van dit jaar, waarna een zeer beperkte stijging kan volgen in het laatste kwartaal van 2001.

FIGUUR 3

Verloop van de rentevoeten: eurogebied en Verenigde Staten

Maandgemiddelden in procent



Bron: Datastream, FPB

De lange rentevoeten maken een ongeveer gelijklopende, maar minder discontinue, ontwikkeling door. Zowel in Europa als in de Verenigde Staten was de lange rente gedurende het hele jaar 2000 reeds aan het dalen, een daling die pas vanaf begin 2001 door de korte rente werd gevolgd. In beide zones zou het verschil tussen de korte en de lange rente dus gemiddeld in 2001 kleiner zijn dan in 2000. Dit veronderstelt dat de lange rente zijn neerwaartse trend zou verderzetten als gevolg van afnemende inflatieverwachtingen. Een en ander betekent ook dat het langetermijnrenteverval tussen de Verenigde Staten en Europa dit jaar lager zou uitvallen dan vorig jaar. Die toenemende convergentie werd evenwel vooral veroorzaakt door het renteverloop gedurende de eerste twee maanden van dit jaar en zou een weerspiegeling zijn van de convergentie van de bbp-groeicijfers van de twee zones.

Wisselkoersen

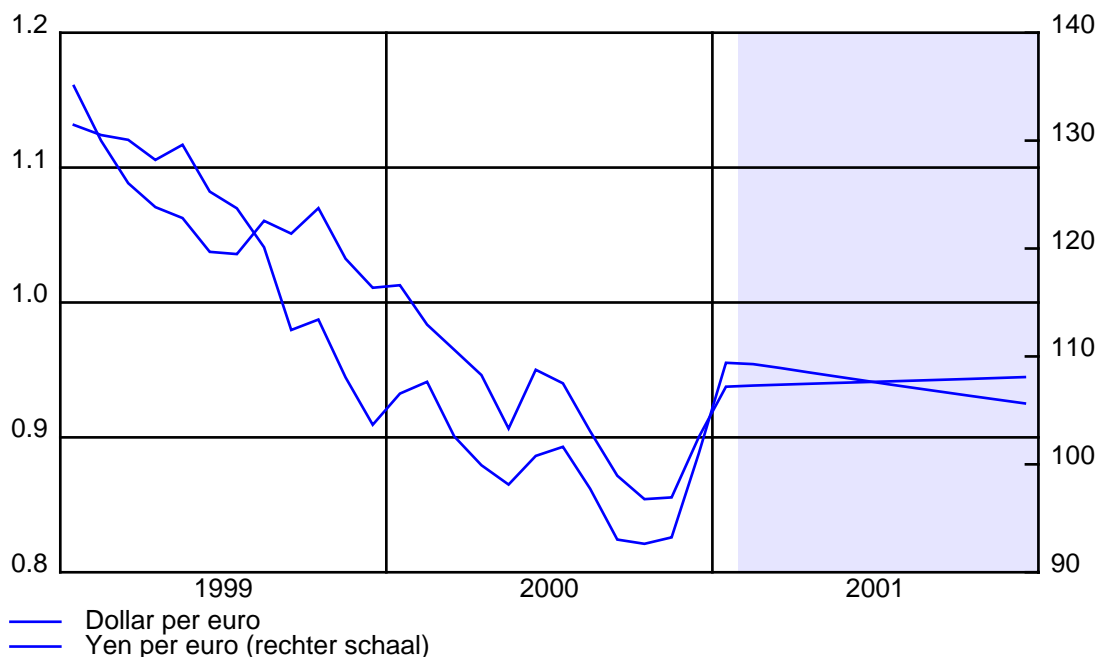
Vanaf de lancering van de euro daalde deze in waarde tegenover de dollar. Die daling werd ingegeven door de verhoudingsgewijs zeer hoge groeicijfers in de Verenigde Staten en werd enkel onderbroken tijdens de maanden mei en juni 2000, aan-

gemoedigd - maar niet veroorzaakt - door de stijging van de basisrente van de ECB met 50 basispunten begin juni. Die stijging bleek echter van korte duur en werd gevolgd door een nieuwe daling tot midden oktober 2000. Vanaf dat moment begon de groei in de Verenigde Staten steeds duidelijker en meer dan in Europa te haperen. Samenhangend hiermee begonnen de beleggingsresultaten op de Amerikaanse aandelenmarkten tegen te vallen en vooral de technologiewaarden moesten veel terrein prijsgeven. Hierdoor is een sterke appreciatie van de euro tot stand gekomen; de euro uitgedrukt in dollar steeg van 0,86 USD in november tot 0,90 USD in december en 0,92 USD in februari. Aangezien de financiële markten slechts een tijdelijke en beperkte inzinking van de economische groei in de Verenigde Staten voorzien, evenals een zekere groeivertraging in Europa dit jaar, blijkt uit de termijnkoersen slechts een zeer beperkte stijging van de euro tussen dit en het einde van 2001. De koers van de euro zou dan stijgen van gemiddeld 0,92 USD in 2000 tot gemiddeld 0,94 USD in 2001.

FIGUUR 4

Bilaterale wisselkoersen: euro-dollar en euro-yen

Maandgemiddelden



Bron: Datastream, FPB

De appreciatie van de euro (gemiddeld over 2001) ten opzichte van de dollar (+2 %), de yen (+8 %) en het Britse pond (+4,4 %), vormen de belangrijkste verklaring voor de apprecia-

tie van de effectieve wisselkoers van de Belgische frank met 1,2 % dit jaar, na een daling van 3,5 % in 2000.

Onzekerheden waarmee deze vooruitzichten omgeven zijn

In tegenstelling tot zes maanden geleden, hebben de onzekerheden bij deze vooruitzichten geen betrekking meer op de inflatoire spanningen en hun weerslag op het monetaire beleid. Het gaat eerder om de mate waarin de monetaire instanties kunnen inspelen op de vertrouwenscrisis en de economische vertraging kunnen inperken.

De belangrijkste onzekerheid betreft inderdaad de vraag of de Amerikaanse Federal Reserve het gedaalde vertrouwen van consumenten en ondernemers zal kunnen herstellen, om te vermijden dat de economie in een recessie terecht zou komen. De opgebouwde Amerikaanse onevenwichten (negatieve spaarquote van de gezinnen, buitensporige schuldenlast van de privé-sector, overinvestering in ICT, omvangrijk lopend tekort op de betalingsbalans) houden nog steeds een bedreiging in voor de ontwikkeling van de beurzen (voornamelijk voor de technologie aandelen), de obligatie- en de wisselmarkten. Het overslaan van die negatieve effecten op vooral de opkomende economieën, zou kunnen uitmonden in een grotere vertraging van de wereldeconomie.

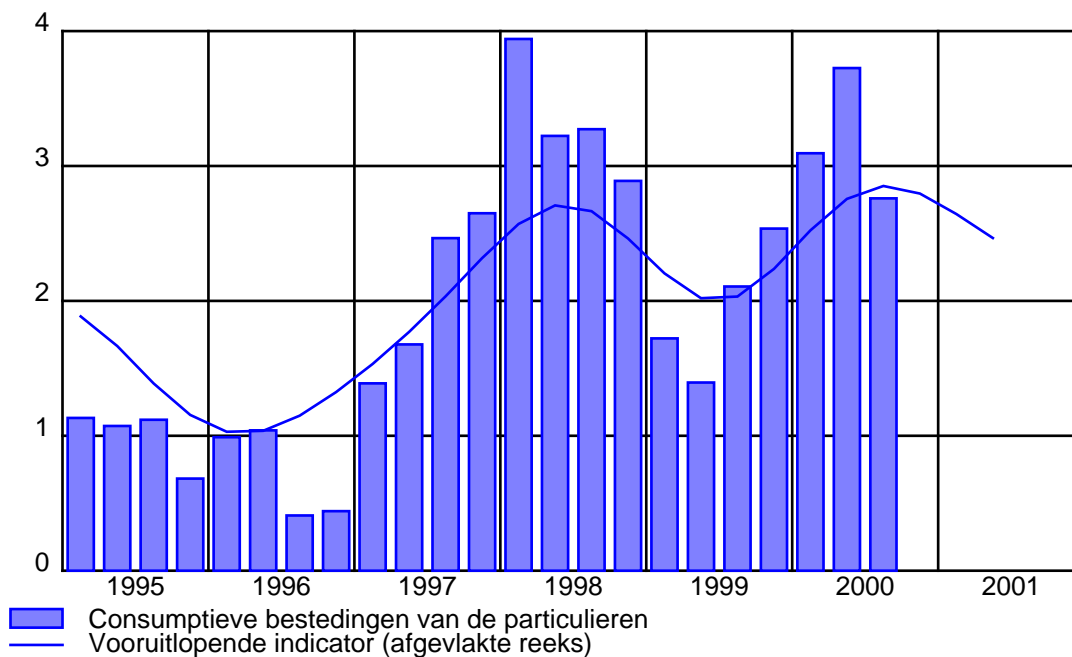
De Europese economie zou dan af te rekenen krijgen met een aanzienlijke vertraging van de uitvoermarkten. Indien een dergelijke context gepaard zou gaan met een diepere val van de dollar, zou de verslechtering van de Europese prijscompetitiviteit nog meer beklemtoond worden. In dat geval zou de Europese economische activiteit sterker getroffen worden, te meer omdat het vertrouwen van ondernemers en consumenten zou aangetast worden.

1. De bestedingscomponenten van het bbp

Consumptieve bestedingen van de particulieren

De consumptieve bestedingen van de particulieren¹, die meer dan de helft van de totale binnenlandse vraag vertegenwoordigen, zijn vorig jaar met 2,9 % in reële termen gestegen. De gezinnen zagen hun reëel beschikbaar inkomen met 2,3 % stijgen. Het feit dat de groei van de consumptie de toename van het reëel gezinsinkomen overtrof, duidt aan dat de particulieren hun spaarneiging verminderden. De gezinsspaarquote (sparen in verhouding tot het beschikbaar inkomen) nam af van 16,3 % in 1999 tot 15,7 % in 2000.

FIGUUR 5 Consumptieve bestedingen van de particulieren
Jaar-op-jaar groeivoeten in constante prijzen



Bron: INR, FPB

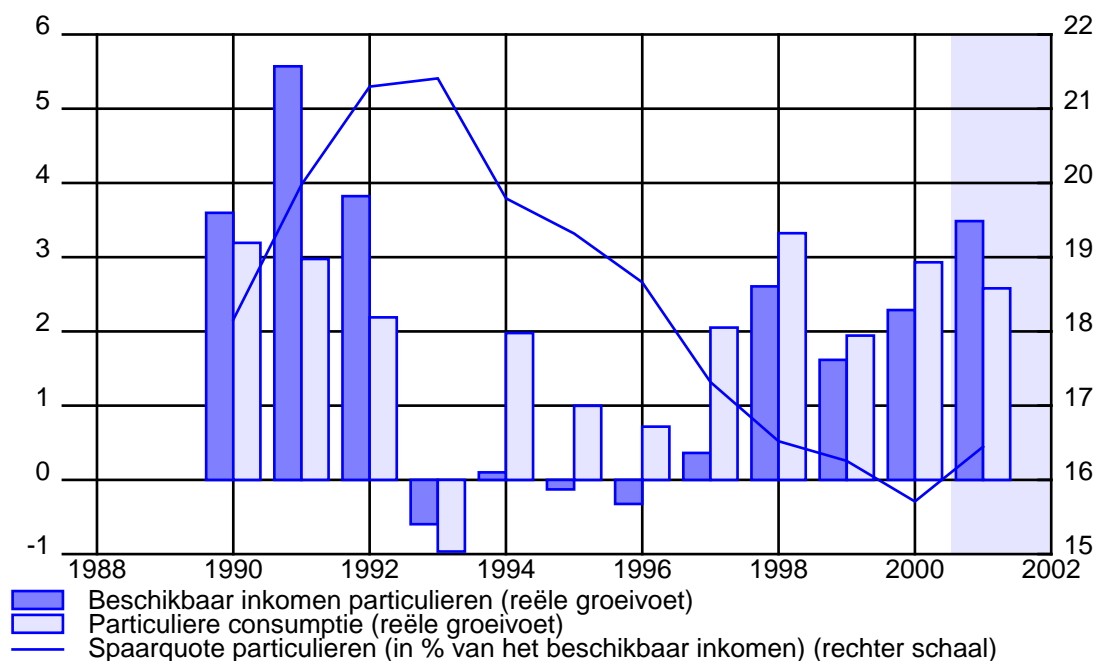
De binnenlandse werkgelegenheid is tussen medio 1999 en medio 2000 met bijna 70 000 personen gestegen. De forse groei van de werkgelegenheid in 2000 was in twee opzichten bevorderlijk voor de particuliere consumptie. Vooreerst genereerden

1. In deze context wordt onder particulieren verstaan: huishoudens (inbegrepen zelfstandigen) en instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van huishoudens.

de jobcreaties bijkomende inkomsten voor de gezinnen. Daarnaast droeg de gunstige situatie op de arbeidsmarkt bij tot een hoger consumentenvertrouwen. In die context hebben de gezinnen hun bestedingen vorig jaar niet volledig aangepast aan het koopkrachtverlies veroorzaakt door de prijsstijgingen van de olieproducten, waardoor hun spaarquote terugviel.

Sinds 1997 evolueert de consumptiecyclus in stijgende lijn, een korte en gematigde inzinking in 1999 buiten beschouwing gelaten. Gemiddeld over de periode 1997-2000 groeide de particuliere consumptie met 2,6 % per jaar, als gevolg van een gemiddelde jaarlijkse toename van de koopkracht van de gezinnen met 2,2 % en een continu dalende spaarneiging. Over de eerste drie kwartalen van vorig jaar toonde de consumptie jaar-op-jaar zelfs een reële toename van 3,2 %. De daling van de vooruitlopende indicator vanaf het laatste kwartaal van vorig jaar geeft aan dat dit forse groeitempo in 2001 niet zal aangehouden worden.

FIGUUR 6 Consumptie, beschikbaar inkomen en spaarquote particulieren



Bron: INR, FPB

In 2001 zou de particuliere consumptie met 2,6 % in reële termen toenemen. Hiermee zou de consumptie van de gezinnen verdergaan op het gemiddelde elan van de voorbije vier jaar. De

groei van de consumptieve bestedingen van de particulieren zou dit jaar vooral gevoed worden door een forse stijging van de koopkracht van de gezinnen. Als gevolg van de verwachte vertraging van de inflatie en de dalende brandstofprijzen zou de indexering van de lonen en de sociale uitkeringen dit jaar hoger liggen dan de toename van het algemene consumptieprijspeil. Op die manier zou een deel van het koopkrachtverlies dat de gezinnen vorig jaar leden als gevolg van de duurdere olieproducten, dit jaar goedgeemaakt worden (cf. de afdeling over het binnenlands prijsverloop). Bovendien zou de groei van het beschikbaar gezinsinkomen ondersteund worden door het optrekken van bepaalde sociale uitkeringen (o.a. lage pensioenen) en verlagingen van personenbelastingen (o.a. geleidelijke afschaffing van de aanvullende crisisbijdrage).

In het licht van de opmerkelijk hoge stand van het consumentenvertrouwen, hebben de gezinnen vorig jaar hun bestedingen niet volledig aangepast aan het koopkrachtverlies veroorzaakt door de prijsstijgingen van de olieproducten. Om dat te compenseren zouden de gezinnen dit jaar een hogere spaarneiging aan de dag leggen. De toename van de spaarquote ten opzichte van vorig jaar wordt bijkomend verklaard door enerzijds de stijging van het inkomen uit vermogen - een inkomensbestanddeel waarvan een relatief groot gedeelte gespaard wordt - en anderzijds een zekere stugheid in de groeivoet van de consumptie in combinatie met een opmerkelijke verhoging van het reëel beschikbaar inkomen (3,5 %). Gemiddeld over de jaren 2000-2001 zou de spaarquote van de particulieren bijna 16,1 % bedragen, wat een lichte daling van de spaarquote tegenover het peil van 1999 betekent en een verderzetting van de dalende trend die zich sinds 1994 aftekent.

Bedrijfsinvesteringen

De bedrijfsinvesteringen¹ zijn het jongste jaar in reële termen met iets meer dan 4 % toegenomen. De voortdurende versneling die blijkt uit de groeivoeten over het jaar 2000 ten opzichte van de overeenkomstige kwartalen van het jaar voordien, verbergt in werkelijkheid een ononderbroken vertraging van de kwartaal-op-kwartaal dynamiek van de particuliere niet-residentiële investeringen. De BTW-aangiften tonen dat die vertraging grotendeels toe te schrijven is aan de zwakke investerin-

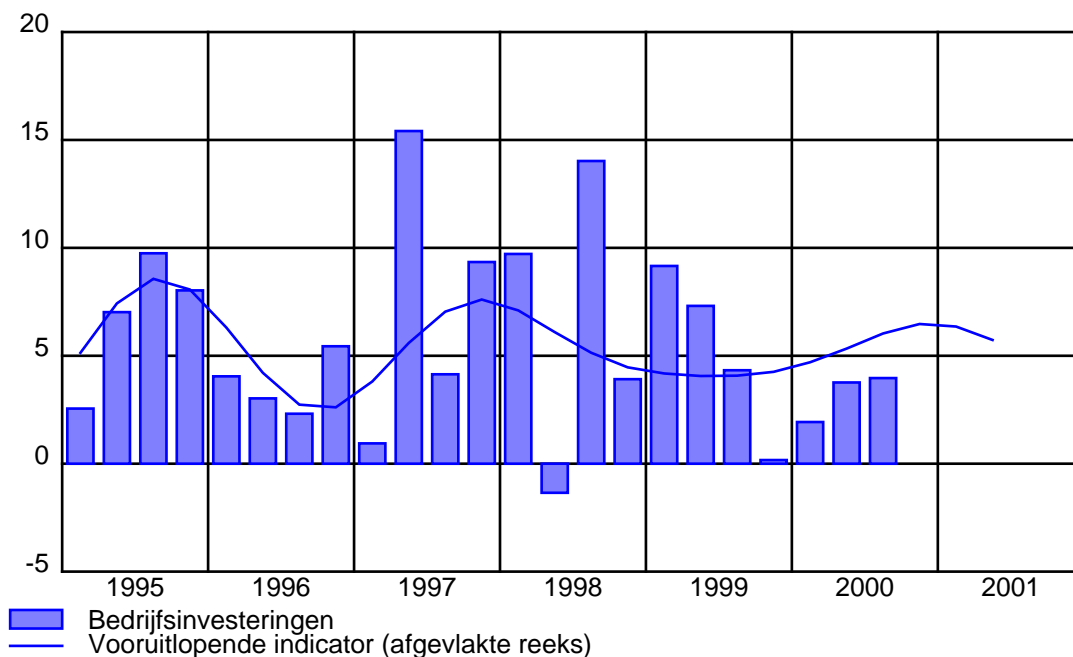
1. Met inbegrip van de zelfstandigen en de instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van huishoudens.

gen van de industriële ondernemingen. Dat is te verklaren door de duidelijke daling van de investeringen in de auto-industrie (na de piek die in 1999 werd opgetekend) en het feit dat de industriële investeringen gevoeliger zijn voor de internationale conjunctuur.

FIGUUR 7

Bedrijfsinvesteringen

Jaar-op-jaar groeivoeten in constante prijzen



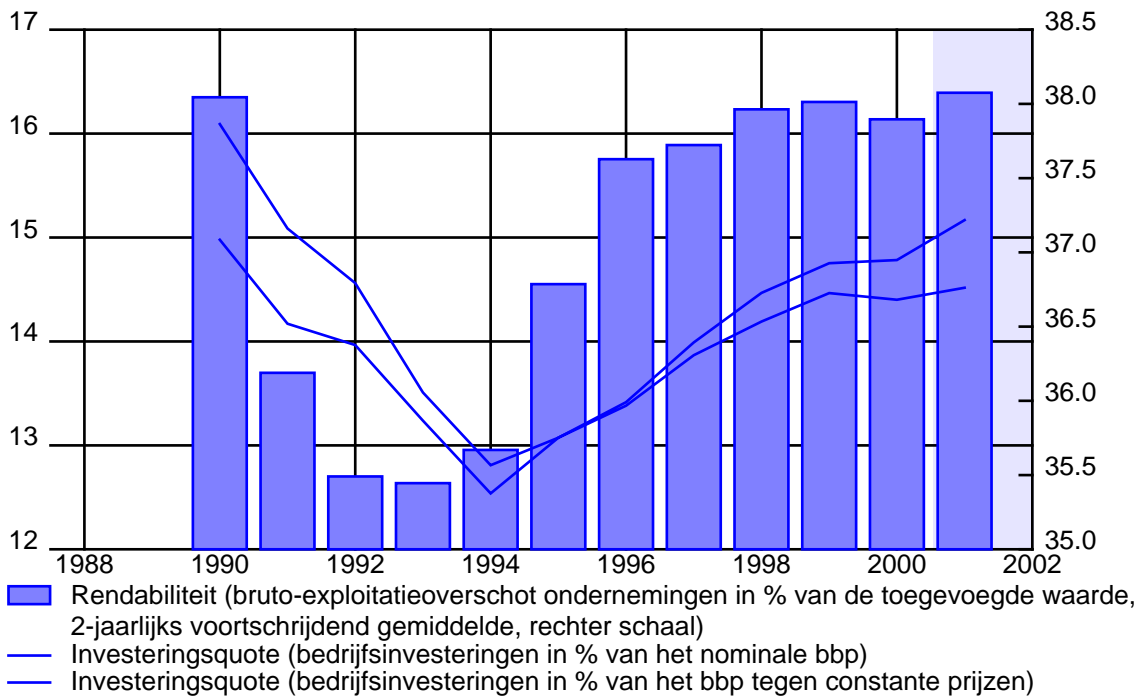
Bron: INR, FPB

De bezettingsgraad van de productiecapaciteit in de verwerkende nijverheid is het jongste jaar nochtans flink toegenomen, nl. van 81,9 % in 1999 tot 84,5 % gemiddeld in 2000 en 84,7 % in het laatste kwartaal van vorig jaar. Die stijging laat een herneming van de industriële investeringen voor dit jaar vermoeden, die overigens bevestigd wordt door de resultaten van de najaarsenquête van de NBB omtrent de investeringsplannen in de verwerkende nijverheid. Volgens diezelfde enquête zou meer dan de helft van de investeringen bestemd zijn voor uitbreidingen, wat erop wijst dat de ondernemingen van plan zijn de knelpunten te ontlopen die gekoppeld zijn aan de hoge bezettingsgraad van de productiecapaciteit en de gunstige vraagvooruitzichten.

Bovendien zou de rentabiliteit van alle ondernemingen (industriële en niet-industriële) dit jaar nog gunstiger evolueren dan

in 2000. Vorig jaar heeft de sterke economische groei geleid tot grotere bedrijfswinsten in een context waarin de marges per product bijna onveranderd bleven. Hoewel de bedrijfswinsten dit jaar te lijden zullen hebben onder de vertraging van de economische activiteit, zouden de marges toenemen dankzij een verbetering van de ruilvoet, die samenhangt met de meer gematigde ontwikkeling van de invoerprijzen uitgedrukt in Belgische frank (cf. de afdeling over uitvoer en invoer).

FIGUUR 8 Investeringsquote in de marktsector



Bron: INR, FPB

Over het jaar 2001 zouden de reële bedrijfsinvesteringen dus met 5,4 % toenemen. Bijgevolg zou de investeringsquote, uitgedrukt in constante prijzen, tijdens 2000 en 2001 blijven stijgen en dit jaar zelfs het niveau van het begin van de jaren 90 overschrijden. Ondanks de tragere groei van de deflator van de investeringen in vergelijking met die van het bbp, zou de investeringsquote tegen lopende prijzen dit jaar licht toenemen, maar toch 1,5 procentpunt onder het niveau van 1990 blijven.

Investerings in woongebouwen

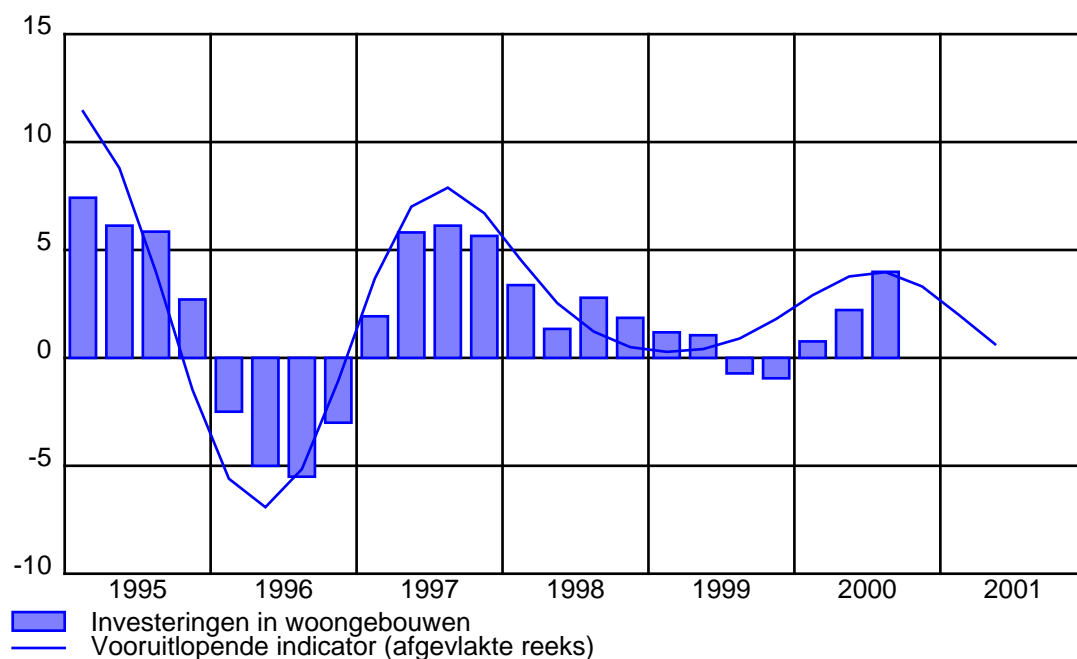
De gezinsinvesteringen worden niet alleen bepaald door macro-economische 'fundamentals' zoals werkgelegenheid, beschikbaar inkomen en rentevoeten, maar ook door andere factoren, zoals de fiscaliteit op onroerende goederen, de relatieve prijzen, het huizenbestand, de ruimtelijke ordening en ten slotte de klimatologische omstandigheden. De tijd die verloopt tussen het ontstaan van een vraag en het concretiseren van de werkzaamheden en de registratie als investering in de nationale boekhouding, geeft aanleiding tot een zekere discrepantie ten opzichte van de economische cyclus. Bovendien zijn de gezinsinvesteringen samengesteld uit twee soorten werkzaamheden: de nieuwbouw en de vernieuwbouw, die niet op dezelfde manier reageren op die verschillende determinanten.

Ondanks de forse stijging van de koopkracht van de gezinnen, de verdere groei van de werkgelegenheid en lagere hypothecaire rentevoeten dan vorig jaar, zouden de totale gezinsinvesteringen over het jaar 2001 slechts met 1,5 % toenemen (met een component renovatie die dynamisch zou blijven). Vorig jaar werd de groei van de investeringen in woongebouwen op bijna 3 % geraamd, na een nulgroei in 1999.

FIGUUR 9

Investerings in woongebouwen

Jaar-op-jaar groeivoeten in constante prijzen



Bron: INR, FPB

Tijdens de drie eerste kwartalen van vorig jaar hebben de investeringen in woongebouwen zich inderdaad hersteld: hun jaar-op-jaar groei profiteerde niet alleen van een positief 'overloopeffect', maar ook van de milde winter van 1999-2000 die gunstig was voor de bouw. Kwartaal-op-kwartaal werd ook een herstel van de investeringen in woningen genoteerd (meer dan 1 % per kwartaal) wat uitmondde in een duidelijk positief overloopeffect aan het begin van het lopende jaar.

De opwaartse cyclus van de gezinsinvesteringen werd echter onderbroken tijdens het laatste kwartaal van 2000 en de vooruitlopende indicator van het FPB suggereert een verdere vertraging in de loop van de volgende kwartalen. Zowel de onafgebroken stijging van de hypothecaire rente als de hoge prijs van de bouwgronden zorgden er inderdaad voor dat het aantal aanvragen voor hypothecaire leningen, de verleende bouwvergunningen en het aantal aangevragen werkzaamheden de jongste maanden gedaald zijn. Die ontwikkelingen zouden op de investeringen van dit jaar wegen.

Toch zijn de vraagbeïnvloedende factoren momenteel gunstiger. De prijzen van bouwgronden in Vlaanderen, die de voorbije twee jaar een forse stijging gekend hebben, lijken zich stilaan te stabiliseren (onder meer dankzij een daling van de vraag door de hogere financieringskosten voor nieuwbouw). Het zou dus kunnen dat de balans tussen de markt van bestaande woningen en die van nieuwbouwwoningen in zekere mate wordt hersteld in het voordeel van deze laatste. De enquête bij architecten toont trouwens een stijging van het aantal definitieve ontwerpen tijdens het laatste kwartaal van 2000 na de daling die tijdens de drie vorige kwartalen werd genoteerd. Aangezien er gemiddeld bijna een jaar verstrijkt vóór die ontwerpen effectief worden uitgevoerd, mag er dus pas een positieve ommekeer van de investeringen in woningen verwacht worden tegen het einde van dit jaar.

Overheidsbestedingen

Globaal genomen zouden de consumptieve bestedingen van de overheid in 2001 met 4,4 % toenemen tegenover 4,7 % in 2000. Gelet op de groeivoet van de deflator (2,9 % in 2001 tegenover 2,5 % in 2000), blijft de groei van het eindverbruik tegen constante prijzen in 2001 echter beperkt tot 1,4 % (tegenover 2,1 % in 2000).

Tegen lopende prijzen zouden de loonmassa en de sociale uit-

keringen in natura ten laste van de overheid in 2001 meer stijgen dan in 2000. De loonmassa wordt namelijk beïnvloed door de herwaardering van de lonen voor het nieuwe eengemaakte politiekorps (in de nationale rekeningen heeft dat geen invloed op het volume van de overheidsconsumptie maar wel op de deflator van de loonmassa). De groei van de sociale uitkeringen in natura is onder meer het gevolg van de stijging van de OCMW-uitgaven voor de vluchtelingen. De groeivoet van de nettoaankoop van goederen en diensten daarentegen, daalt aanzienlijk in 2001 door minder aankopen (vooral voor landsverdediging), maar ook als gevolg van de sterk verhoogde opbrengsten uit de verkoop van diensten (de terugbetaling aan de federale overheid van de kosten voor de belastingheffing voor rekening van de Europese Unie, die in de nationale rekeningen als verkoop van diensten verrekend wordt, zou oplopen van 4,9 miljard in 2000 tot 12,8 miljard in 2001).

Het verloop van overheidsinvesteringen wordt gekenmerkt door een cyclus van zes jaar die samenhangt met de kalender van de gemeenteraadsverkiezingen. Er wordt namelijk vastgesteld dat de investeringen sterk stijgen in het jaar voor de verkiezingen, terwijl in dat jaar zelf een vertraging wordt opgetekend, dus in 2000 voor de jongste verkiezingen. Het jaar nadien volgt er een daling. Die dynamiek, in combinatie met een sterke groei van de investeringen van de gewesten en gemeenschappen en van de federale overheid, zorgt in 2001 voor een licht negatieve nominale groei van de overheidsinvesteringen (de verkoop van overheidsgebouwen niet meegerekend). Rekening houdend met de in de begroting 2001 voorziene verkoop van overheidsgebouwen (9 miljard), die in de nationale rekeningen geboekt wordt als een desinvestering, zouden de overheidsinvesteringen in 2001 met 5,5 % in waarde dalen (na een stijging van 20,8 % in 1999 en 8,5 % in 2000). Bij een prijsstijging van ongeveer 1,4 % zou de daling in volume nog groter zijn (-6,8 %).

Uitvoer en invoer

De voorbije drie jaar vertoonde de Belgische uitvoer een bijzonder opvallend profiel. Zowel de vertraging van midden 1998 tot midden 1999 als de daaropvolgende heropleving (tot midden vorig jaar) waren veel krachtiger dan wat kan opgemaakt worden uit de ontwikkeling van de vooruitlopende indicatoren en de groei van onze buitenlandse markten. Het volume van de Belgische uitvoer steeg met 10,6 % over het jaar 2000 dankzij een bijzonder gunstige internationale omgeving (gekenmerkt

door een sterke groei van de uitvoermarkten en een depreciatie van de effectieve wisselkoers van de Belgische frank) en een sterk positief overloopeffect begin vorig jaar (+7,5 %).

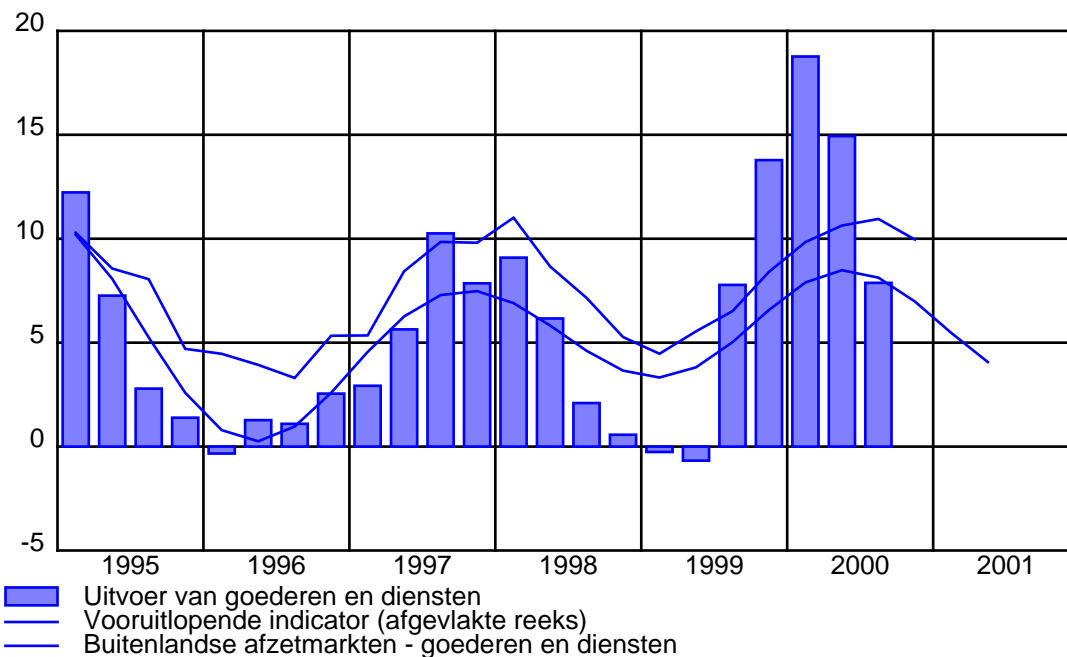
Dit jaar echter zou de groei van de Belgische uitvoer de invloed van een aantal minder gunstige factoren ondergaan.

Eenzijds is, volgens de kwartaalrekeningen, de reële groei van de Belgische uitvoer vanaf het tweede kwartaal van 2000 gedaald zodat, in tegenstelling tot vorig jaar, dit dalende profiel zou uitmonden in een negatief overloopeffect in het begin van het jaar 2001. De groeivoet van de vooruitlopende indicator toont trouwens geen versnelling tijdens het eerste semester van het lopende jaar.

FIGUUR 10

Uitvoer van goederen en diensten

Jaar-op-jaar groeivoeten in constante prijzen



Bron: CPB, INR, FPB

Anderzijds zou de vertraging van de wereldvraag die sinds eind vorig jaar werd waargenomen (zie in dat verband de afdeling over de internationale omgeving), aanhouden tijdens de eerste helft van dit jaar en onze uitvoermarkten beïnvloeden, zij het in mindere mate. Zelfs indien er rekening wordt gehouden met een herstel van de wereldinvoer tijdens de tweede helft van 2001, zouden de Belgische uitvoermarkten nog slechts groeien met 6,2 % over het jaar 2001 tegenover 10,3 % vorig jaar.

In tegenstelling tot vorig jaar zouden de Belgische uitvoerders niet langer profiteren van competitiviteitswinsten voortvloeiend uit het wisselkoersverloop. De financiële markten verwachten een stabilisering van de bilaterale wisselkoers van de euro ten opzichte van de dollar op het niveau van begin dit jaar. Zo zou over het jaar 2001 de effectieve wisselkoers van de Belgische frank met 1,2 % in waarde stijgen na een daling van 3,5 % vorig jaar. Die appreciatie zou de prijscompetitiviteit van de Belgische uitvoer doen afnemen en zou tot uiting komen in een verlies aan marktaandeel. De uitvoer zou nog slechts met 5,5 % groeien tegenover 10,6 % in 2000. De bijdrage van de netto-uitvoer tot de reële economische groei zou voor het derde opeenvolgende jaar positief blijven, maar zou meer dan gehalveerd worden, namelijk van 1 % in 2000 tot 0,4 % in 2001.

Onder invloed van de daling van de energieprijzen en de appreciatie van de effectieve wisselkoers van de Belgische frank zouden de invoerprijzen, uitgedrukt in Belgische frank, merkkelijk minder sterk stijgen dan vorig jaar. De exporteurs zouden kunnen profiteren van de lagere energieprijzen om hun winstmarges gedeeltelijk te herstellen. Door de aanzienlijke verslechtering van de ruilvoet waren die geslonken tijdens de twee vorige jaren. Dit jaar zou de ruilvoetwinst van de Belgische economie (geraamd op 0,7 %) bijdragen tot een toename van het overschot op de lopende rekening (5,1 % van het bbp tegenover 4,3 % in 2000).

Het begrip reëel bruto nationaal inkomen

De Nationale Rekeningen opgesteld volgens de ESR95-methodologie bevatten een aantal nieuwe begrippen ten opzichte van de ESR79, onder andere het reëel bruto nationaal inkomen. Dat begrip is voor België van bijzonder belang want het dient, net als de gemiddelde index van de consumptieprijzen, als referentie voor de bepaling van de financiële middelen die aan de gewesten en gemeenschappen worden toegekend. De huidige financieringswet schrijft voor dat, in afwachting van de definitieve parameters voor het betrokken begrotingsjaar, de cijfers van het voorgaande begrotingsjaar worden gebruikt, wat soms tot aanzienlijke correcties leidt. Om die aanpassingen te beperken, zouden volgens een nieuw wetsontwerp dat momenteel ter discussie voorligt in het Parlement, in afwachting van de definitieve cijfers, de vooruitzichten voor de groeivoet van het indexcijfer der consumptieprijzen en van het reëel bruto nationaal inkomen voor het betrokken jaar uit de Economische Begroting gebruikt worden.

Waarin verschilt de notie 'reëel' van het meer gangbare begrip 'tegen constante prijzen'? Voor de berekening van het bruto binnenlands product tegen constante prijzen worden de invoer en de uitvoer gedefleerd aan de hand van hun respectievelijke prijsindexen. De ontwikkeling van de ruilvoet (de verhouding tussen de uitvoer- en de invoerprijzen) speelt hier geen enkele rol. Het bbp tegen constante prijzen is dus vooral een maat voor het productievolume. Maar het reëel inkomen van de ingezetenen hangt niet uitsluitend van het productievolume af, maar wordt ook beïnvloed door de ontwikkeling van de ruilvoet. Indien de ruilvoet verbetert (verslechtert), zal er inderdaad een kleiner (groter) uitvoervolume nodig zijn om een even groot invoervolume te betalen. Dat is nu precies wat de lijn 'handelsoverschot of -tekort als gevolg van ruilvoetveranderingen' in de tabel hierna weergeeft. Uit de tabel blijkt dat een verbetering (verslechtering) van de ruilvoet zal leiden tot een groei van het reëel bruto binnenlands inkomen die groter (kleiner) is dan die van het bruto binnenlands product tegen constante prijzen.

Qua niveau betekent een handelsoverschot (-tekort) een toename (afname) van het reëel inkomen gekoppeld aan een verbetering (verslechtering) van de ruilvoet ten opzichte van het basisjaar (hier 1995).

Die eigenschappen vloeien rechtstreeks voort uit de definitie van het handelsoverschot of -tekort (**T**). Dat wordt immers berekend op basis van het verschil tussen de netto-uitvoer tegen lopende prijzen (**X-M**), gedefleerd met behulp van een prijsindex (**P**) – gedefinieerd als het rekenkundige gemiddelde van de prijsindex van de uitvoer (**PX**) en invoer (**PM**) van goederen en diensten – en de netto-uitvoer tegen constante prijzen (verschil tussen uitvoer en invoer tegen constante prijzen):

$$T = (X-M)/P - ((X/PX) - (M/PM))$$

en

$$P = (PX + PM)/2$$

Voor het basisjaar is het handelsoverschot of -tekort dus per definitie gelijk aan nul.

Het reëel bruto nationaal inkomen, ten slotte, wordt verkregen door het saldo van de primaire inkomens van/naar het buitenland, gedefleerd aan de hand van de prijsindex van de totale nationale bestedingen, op te tellen bij het reëel bruto binnenlands inkomen.

TABEL 1 Reëel bruto nationaal inkomen
(in miljard BEF, behalve anders vermeld)

	95	96	97	98	99	00	01
Ruilvoet (basis 1995=100)	100.0	99.5	98.9	100.2	99.2	97.9	98.6
jaarlijkse groeivoet in %		-0.5	-0.6	1.3	-1.0	-1.4	0.7
Bruto binnenlands product tegen prijzen van 1995 (1)	8134	8230	8511	8718	8956	9304	9562
jaarlijkse groeivoet in %		1.2	3.4	2.4	2.7	3.9	2.8
Handelsoverschot of -tekort als gevolg van ruilvoetveranderingen (2)	0	-29	-65	14	-51	-156	-109
Reëel bruto binnenlands inkomen (3)=(1)+(2)	8134	8201	8445	8732	8905	9148	9453
jaarlijkse groeivoet in %		0.8	3.0	3.4	2.0	2.7	3.3
Saldo van de reële primaire inkomens van/naar het buitenland (4)	90	114	68	64	69	102	101
Reëel bruto nationaal inkomen (5)=(3)+(4)	8224	8315	8513	8796	8974	9250	9554
jaarlijkse groeivoet in %		1.1	2.4	3.3	2.0	3.1	3.3

Reëel bruto nationaal inkomen

Als gevolg van het belangrijke ruilvoetverlies zou het reëel bruto binnenlands inkomen (2,7 %) in 2000 merkelijk minder sterk gestegen zijn dan het bruto binnenlands product tegen constante prijzen (3,9 %). Het saldo van de reële primaire inkomens van/naar het buitenland zou vorig jaar sterk toegenomen zijn door een forse toename van de netto-inkomens uit beleggingen als gevolg van de stijging van de nettovorderingen van België tegenover het buitenland, de appreciatie van de dollar en vooral de ontwikkeling van de beurskoersen. Als resultaat hiervan zou het reëel bruto nationaal inkomen vorig jaar met 3,1 % gestegen zijn.

In 2001 zou de groei van het bruto binnenlands product tegen constante prijzen 'slechts' 2,8 % bedragen. Omwille van de ruilvoetverbetering zou het reëel bruto binnenlands inkomen (3,3 %) toch sterker stijgen dan vorig jaar. Ten slotte zou de bijdrage van de reële primaire inkomens van/naar het buitenland dit jaar verwaarloosbaar zijn, waardoor de groeivoet van het reëel bruto nationaal inkomen identiek zou zijn aan de groeivoet van het reëel bruto binnenlands inkomen.

2. Ontwikkeling van de prijzen en de lonen

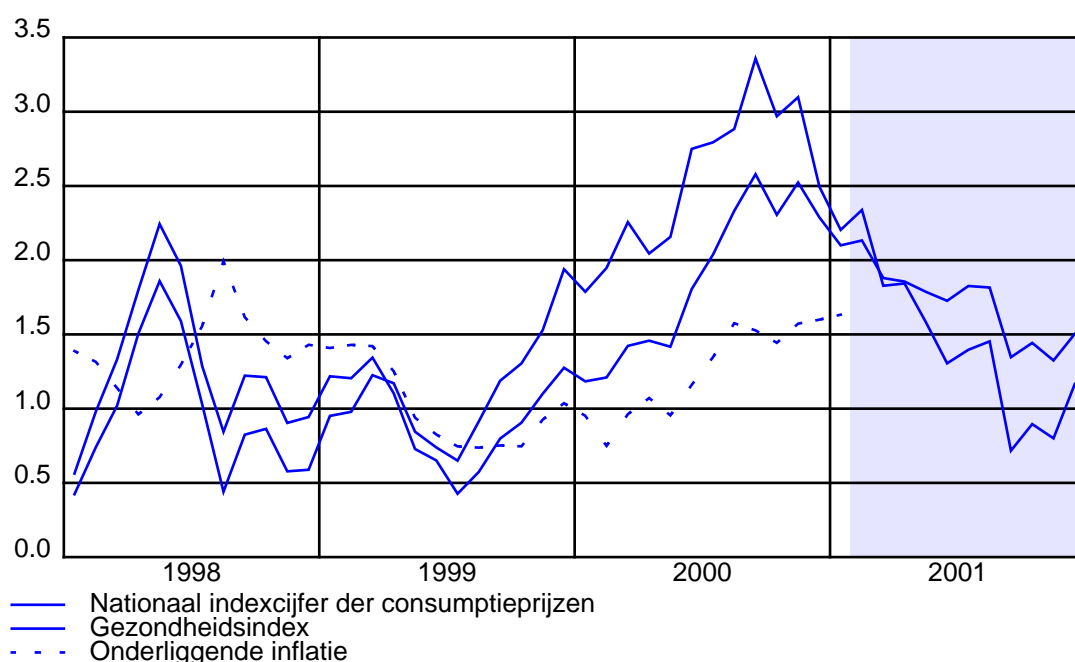
Binnenlands prijsverloop

Verloop van de inflatie in 2000

De inflatie, gemeten aan de hand van de jaar-op-jaar stijging van het algemene indexcijfer der consumptieprijzen¹, kende gedurende de eerste negen maanden van vorig jaar een stijgend verloop. De consumptieprijsinflatie nam toe van ongeveer 2 % in het eerste kwartaal tot 3 % in het derde kwartaal. Zowel de onderliggende inflatie² als de hieruit uitgesloten producten (in het bijzonder de energieproducten en de verse groenten en fruit), droegen bij tot die opwaartse trend. De onderliggende inflatie liep op van 0,9 % in het eerste kwartaal tot 1,5 % in het derde kwartaal. Onder invloed van de aanhoudende prijsstijgingen van de olie op de wereldmarkten en de duurdere dollar, vervolgden de binnenlandse brandstofprijzen hun stijging die reeds begin 1999 was ingezet.

FIGUUR 11

Inflatie: maandelijks verloop en vooruitzichten
Jaar-op-jaar groeivoeten



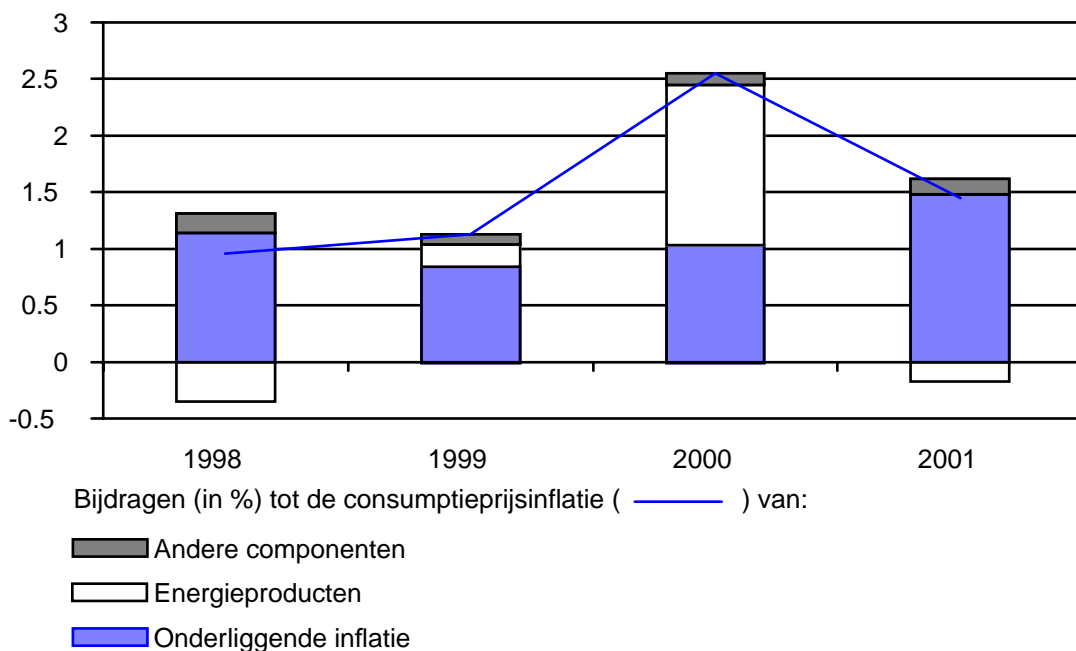
Bron: MEZ, FPB

1. Nationale definitie.
2. Inflatie gezuiverd voor wijzigingen van BTW, accijnzen en andere indirecte belastingen, alsook voor het prijsverloop van energie-, tabaks- en alcoholproducten en van verse groenten en fruit.

Gedurende de voorbije vier maanden werd de stijgende trend in de inflatie omgebogen. De consumptieprijsinflatie viel terug tot 2,2 % in januari 2001, ongeveer 1,2 procentpunt lager dan het piekniveau van september 2000. Die forse terugval deed zich voor ondanks een verder licht oplopende onderliggende inflatie (tot 1,6 % in januari van dit jaar) en was in hoofdzaak een gevolg van het verloop van de energieprijzen. Tussen september 2000 en januari 2001 daalde de Brent-olieprijs uitgedrukt in dollar met ruim 22 % (van 32,8 USD per vat tot 25,4 USD) en met 27,5 % in Belgische frank, rekening houdend met de depreciatie van dollar tegenover de euro gedurende die periode. Omdat de meeste (doch niet alle)¹ energieproducten uitgesloten zijn uit de gezondheidsindex, was de terugval van die laatste tijdens de betrokken periode minder uitgesproken: van 2,6 % in september 2000 tot 2,1 % in januari 2001.

Samengevat ziet het inflatieplaatje van het voorbije jaar er als volgt uit (zie onderstaande figuur).

FIGUUR 12 Opsplitsing van het indexcijfer der consumptieprijzen



Bron: MEZ, FPB

1. Brandstoffen voor vervoer zijn uitgesloten. Zijn niet uitgesloten: energieproducten voor verwarming en verlichting (stookolie, aardgas, vaste brandstoffen en elektriciteit).

Opvallend in 2000 is de uitzonderlijk grote bijdrage van de energieproducten. De opeenvolgende productieverhogingen waartoe binnen de OPEC werd besloten, hadden telkens slechts een tijdelijke daling van de olieprijs op de wereldmarkten tot gevolg. De aanbodverhogingen waren globaal onvoldoende om tegemoet te komen aan de sterke vraag naar petroleum, die gevoed werd door de wereldwijde forse expansie van de economische activiteit en pogingen van een aantal grote olieconsumerende landen om hun gedaalde olievoorraden op te krikken. Pas tijdens de laatste weken van vorig jaar, nadat de groeivertraging in de VS en een aantal andere regio's onmiskenbaar was geworden, vielen de olieprijs terug onder de grens van 30 USD per vat. De Brent-olieprijs bedroeg in 2000 gemiddeld 28,4 USD, een toename met bijna 60 % tegenover het gemiddelde peil van 1999. Wanneer rekening wordt gehouden met de appreciatie van de dollar tegenover de euro, lag de prijs van de ruwe aardolie in Belgische frank uitgedrukt in 2000 zelfs meer dan 80 % hoger dan in 1999.

Daarnaast was ook de bijdrage van de onderliggende inflatie in 2000 hoger dan in 1999. De onderliggende inflatie bedroeg vorig jaar 1,25 %, tegenover 1,0 % in 1999.

Omdat benzine en diesel niet in aanmerking worden genomen voor de berekening van de gezondheidsindex, viel, net als in 1999, de stijging van de gezondheidsindex (1,9 %) lager uit dan de inflatie gemeten aan de hand van het algemene indexcijfer der consumptieprijzen (2,5 %).

Inflatievooruitzichten voor 2001

In januari 2001 bedroeg de onderliggende inflatie 1,6 %. In de loop van het jaar zou die nog licht oplopen, resulterend in een jaargemiddelde stijging van 1,8 %. Al bij al zou de klim van de onderliggende inflatie in de loop van 2001 dus beperkt blijven, aangezien de loonkosten per product onder controle blijven en het opwaartse effect van de ingevoerde inflatie stilaan zou afzwakken als gevolg van de appreciatie van de euro en de terugval van de olieprijs sinds december vorig jaar. De aanzienlijke volatiliteit en de opstoot van de olieprijs begin dit jaar (de Brent steeg van ongeveer 25 USD per vat midden januari tot 30 USD per vat tijdens de eerste week van februari) wordt als een tijdelijk fenomeen beschouwd. Op basis van de noteringen op de termijnmarkten en herhaaldelijke uitlatingen van verantwoordelijken in olieproducerende landen ziet het er naar uit dat een snelle terugkeer en een stabilisatie van de olieprijs rond het peil van 25 USD per vat haalbaar is. Onder die omstandighe-

den, en in de veronderstelling dat de euro zich dit jaar rond het niveau van 0,94 USD kan handhaven, zouden de energieproducten (zowel brandstoffen voor vervoer als voor verwarming) dit jaar een neerwaartse impact (zonder afgeleide effecten) hebben van ongeveer 0,2 procentpunt op de binnenlandse consumptieprijsinflatie (tegenover een opwaartse impact van 1,4 procentpunt vorig jaar).

In 2001 zou de onderliggende inflatie hoger uitkomen dan vorig jaar. De bijdrage van de energieproducten tot de binnenlandse inflatie zou echter licht negatief worden. Als resultante van beide zou de inflatie gemeten aan de hand van het algemene indexcijfer van de consumptieprijzen dit jaar 1,5 % bedragen. De gezondheidsindex zou in 2001 met 1,7 % toenemen.

Indexering overheidslonen en sociale uitkeringen

De spilindex voor de overheidslonen en sociale uitkeringen werd vorig jaar in juli overschreden. In overeenstemming met het voorziene maandelijks verloop van de gezondheidsindex zou de volgende overschrijding van de spilindex (momenteel 107,30) plaatsvinden in augustus 2001. Hierdoor zouden in september de sociale uitkeringen en in oktober de wedden van het overheidspersoneel met twee procent aan de gestegen levensduurte aangepast worden.¹

Loonontwikkeling in de privé-sector

Eind vorig jaar sloten de sociale partners een centraal akkoord voor de periode 2001-2002. Hierin werd overeengekomen een loonkostenstijging per gewerkt uur van 6,4 % te hanteren als indicatieve norm voor de loononderhandelingen op sectoraal en ondernemingsvlak (gecumuleerde loonstijging over beide jaren). Die macro-economische loonnorm vloeit voort uit de wet ter bevordering van de werkgelegenheid en tot preventieve vrijwaring van het concurrentievermogen, die tot doel heeft de Belgische loonontwikkeling af te stemmen op het gemiddelde verloop in de drie buurlanden. Bovendien bepaalt het akkoord

1. De programmawet van 2 januari 2001 (BS 13.01.2001) (art. 24-26) heeft de indexwetten van augustus 1971 en maart 1977 gewijzigd. De sociale uitkeringen worden voortaan geïndexeerd wanneer de afgevlakte (4-maands gewogen gemiddelde) gezondheidsindex (dus niet langer het gemiddelde van twee afgevlakte gezondheidsindexcijfers) de spilindex bereikt. Bovendien wordt de indexaanpassing van de sociale uitkeringen toegepast met ingang van de maand die volgt op het bereiken van de spilindex (dus niet meer de tweede maand die volgt). De indexeringsmodaliteiten voor de wedden van het overheidspersoneel bleven ongewijzigd.

dat in sectoren die voor de voorbije twee jaar een sterke performantie kunnen voorleggen, bijkomende loonstijgingen kunnen worden toegestaan. De globale toename van de uurloonkost over de periode 2001-2002 mag in die sectoren in elk geval 7 % niet overschrijden.

Bovenvermelde afspraken uit het centraal akkoord vormden het vertrekpunt voor de loonhypothese die in deze projectie voor 2001 gehanteerd werd. Uitgaande van een gemiddelde uurloonkoststijging van 6,8 % over beide jaren samen en rekening houdend met de geraamde stijging van de gezondheidsindex op het moment van de collectieve loononderhandelingen, een ongelijke spreiding van de CAO-loonstijgingen over beide jaren (geïnspireerd op de ervaring van de jaren 1999-2000) en de voorziene patronale lastenverminderingen, werd die loonmarge omgezet in een verwachte stijging van de bruto-uurlonen vóór indexering van 2,1 % in 2001.

Vorig jaar werden de lonen in de privé-sector naar schatting met gemiddeld 1,5 % aangepast aan de gestegen levensduurte, terwijl de gezondheidsindex in jaargemiddelde termen met 1,9 % steeg. Die lagere indexeringscoëfficiënt in vergelijking met de groeivoet van de gezondheidsindex is een klassiek verschijnsel in periodes van oplopende inflatie en is toe te schrijven aan de vertraging waarmee de lonen aangepast worden aan de gestegen levensduurte. In vergelijking met de toename van het algemene consumptieprijspeil (2,5 %) was het verschil nog groter, wat volledig te wijten was aan de uitsluiting van benzine en diesel uit de gezondheidsindex en dus uit het indexeringsmechanisme.

Dit jaar zou zich een omgekeerd fenomeen voordoen. Als gevolg van de vertragende inflatie zou de indexeringscoëfficiënt hoger uitvallen dan de jaargemiddelde stijging van de gezondheidsindex (2,0 % in vergelijking met 1,7 %). Dalende brandstofprijzen zouden er bovendien voor zorgen dat het algemene consumptieprijspeil slechts met 1,5 % zou toenemen. Op die manier zou een deel van het koopkrachtverlies dat de gezinnen vorig jaar leden als gevolg van de onverwachte opstoot van de inflatie, dit jaar goedge maakt worden.

Uitgaande van de hierboven vermelde brutoloonstijging vóór indexering van 2,1 % en een indexering van 2,0 %, zouden de nominale bruto-uurlonen in de privé-sector dit jaar met 4,2 % toenemen. De nominale loonkosten per uur zouden echter slechts met 3,6 % stijgen, als gevolg van de bijkomende verla-

gingen van werkgeversbijdragen waartoe in het kader van het meerjarenplan werd beslist.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de totale jaarlijkse impact van de maatregelen ter vermindering van werkgeversbijdragen aan de sociale zekerheid sinds het 'Gloobaal Plan'. In de sector van de ondernemingen zou het globale bedrag aan bijdrageverminderingen in 2000 toenemen met afgerond 48 miljard en in 2001 met 20 miljard, waardoor het in 2001 bij benadering 136 miljard BEF zou bedragen.

TABEL 2 **Vermindering van werkgeversbijdragen**
(miljard BEF)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Ondernemingen, waarvan:	42.3	53.6	49.2	64.7	67.9	115.8	135.7
Sociale Maribel	0.0	0.0	0.5	3.1	7.2	11.3	12.6
Maribel + lage lonen	27.8	31.2	36.8	41.4	50.2	92.6	108.9
Overige	14.4	22.5	11.9	20.1	10.5	11.9	14.2
P.m.: overheidssector	5.5	5.0	5.6	5.7	7.2	6.8	7.0
Totaal	47.7	58.6	54.9	70.3	75.1	122.6	142.7

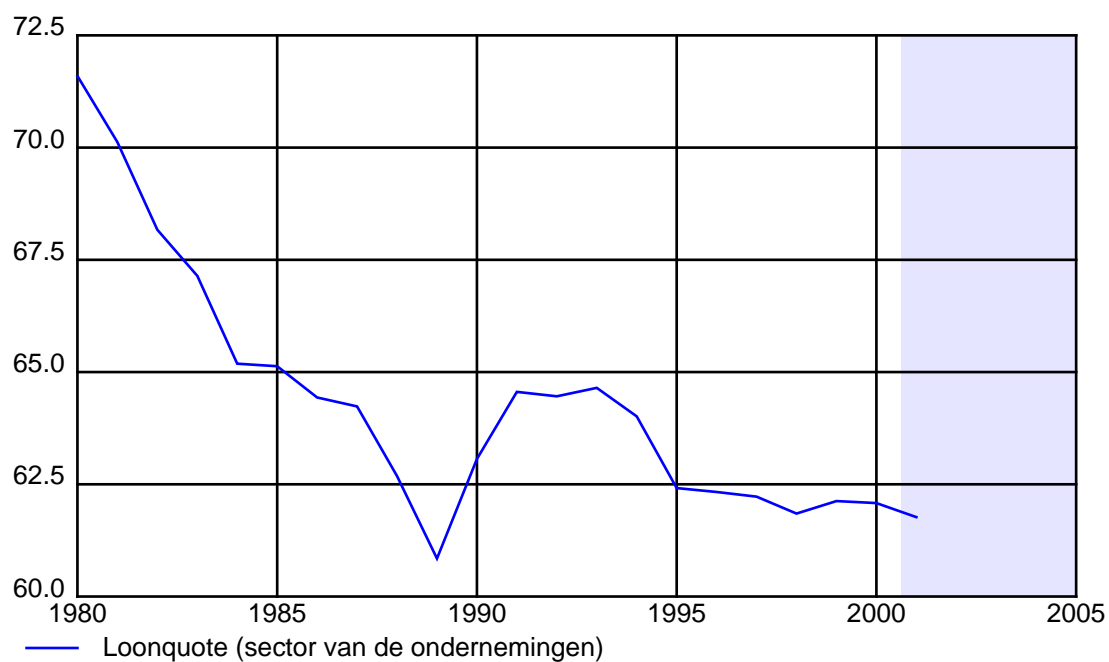
De toename in 2001 moet voor het grootste gedeelte toegeschreven worden aan de verhoging van de structurele bijdragevermindering. De gevoelige versterking van die maatregel (vanaf het tweede kwartaal 2000) komt in 2001 immers op kruissnelheid. Daarenboven zal - bij gelijkblijvende wetgeving - de bijdragevermindering voor bedienden geleidelijk groeien naar het niveau van de bijdragevermindering voor arbeiders. Die interne dynamiek zorgt voor de hele periode 2001-2005 jaarlijks voor een bijkomende toename van de structurele bijdragevermindering.

Naast de bijdrageverminderingen voor werkgevers, werd verder ook rekening gehouden met de verminderingen van werknemersbijdragen voor lage lonen die in 2000 werden ingevoerd. In 2001 zouden die verminderingen van werknemersbijdragen nagenoeg 8 miljard BEF bedragen.

FIGUUR 13

Ontwikkeling van de loonquote (sector van de ondernemingen)

In procent van de toegevoegde waarde



Bron: INR, FPB

Al bij al zou de toename van de reële uurloonkosten in 2001 iets lager uitvallen dan de groei van de arbeidsproductiviteit per uur. De hieruit voortvloeiende lichte daling van de loonquote¹ ligt in het verlengde van de ontwikkeling van de laatste jaren.

1. Met loonquote wordt bedoeld: het aandeel van de totale loonkosten in de toegevoegde waarde van de ondernemingen.

3. Arbeidsmarkt

Op basis van de recentste informatie zou de werkende bevolking in 2000 (juni-op-juni verandering) toegenomen zijn met 70 000 personen, wat duidelijk meer is dan voorheen aangenomen werd. Het aantal loon- en weddetrekkenden in de ondernemingen zou met 65 000 zijn toegenomen, de sterkste stijging sinds 1970. Het arbeidsvolume in uren zou bij de loon- en weddetrekkenden in de ondernemingen in 2000 bovendien iets sneller geklommen zijn dan de hoofdelijke werkgelegenheid in jaargemiddelden (2,5 % tegenover 2,4 %), wat erop wijst dat de gemiddelde arbeidsduur per hoofd licht steeg in 2000.

Nochtans blijft het aandeel van de deeltijdarbeid in de totale werkgelegenheid verder stijgen. Die trend wordt trouwens treffend geïllustreerd door de spectaculaire toename van het aantal werknemers met een deeltijdse loopbaanonderbreking (stijging van 12 500 personen in jaargemiddelde gedurende 2000). In tegenstelling tot voorheen zou de remmende invloed hiervan op de evolutie van de gemiddelde arbeidsduur meer dan gecompenseerd zijn door een sterke toename van de effectieve arbeidsduur voor deeltijdse en voltijdse loon- en weddetrekkenden. Op basis van de beschikbare informatie is het echter moeilijk uit te maken in welke mate de toename van de arbeidsduur bij deeltijdse werknemers samenhangt met een toename van hun contractuele arbeidsduur, of louter het gevolg is van meer gemaakte overuren. Het onderscheid is niet zonder belang, aangezien meer overuren duiden op een louter conjunctureel (en omkeerbaar) effect, terwijl een verhoging van de contractuele arbeidsduur eerder zou kunnen wijzen op een meer structureel fenomeen.

Ook het arbeidsaanbod is in 2000 sterker gestegen dan oorspronkelijk verwacht. De beroepsbevolking (concept FMTA; juni-cijfer) zou toegenomen zijn met 34 000 personen, terwijl eerder nog uitgegaan werd van een stijging van 19 500 personen. Welke verklaring kan hiervoor gevonden worden? In de eerste plaats blijkt de bevolking op arbeidsleeftijd sterker te zijn gegroeid (met 10 500 personen meer dan oorspronkelijk gedacht). Daarnaast is echter ook de activiteitsgraad sneller toegenomen. Blijkbaar hebben de uitzonderlijk sterke groei in 2000 en/of de aanhoudende verbetering van de situatie op de arbeidsmarkt ertoe geleid dat meer mensen zich aanbieden op de arbeidsmarkt. Ten slotte moet ook vermeld worden dat personen die zich in de regularisatieprocedure bevinden, zich

mogen aanbieden op de reguliere arbeidsmarkt. Ongetwijfeld heeft ook dat fenomeen de evolutie van het (gemeten) arbeidsaanbod positief beïnvloed. Dat blijkt het duidelijkst uit de forse toename van het aantal 'niet verplicht ingeschreven werkzoekenden' bij de regionale instanties voor arbeidsbemiddeling. Aangezien die mensen (nog) niet opgenomen worden in de bevolkingscijfers, geeft de evolutie van de activiteitsgraad (stijging van 65,2 % naar 65,5 %) omwille van puur statistische redenen een licht geflatteerd beeld in 2000.

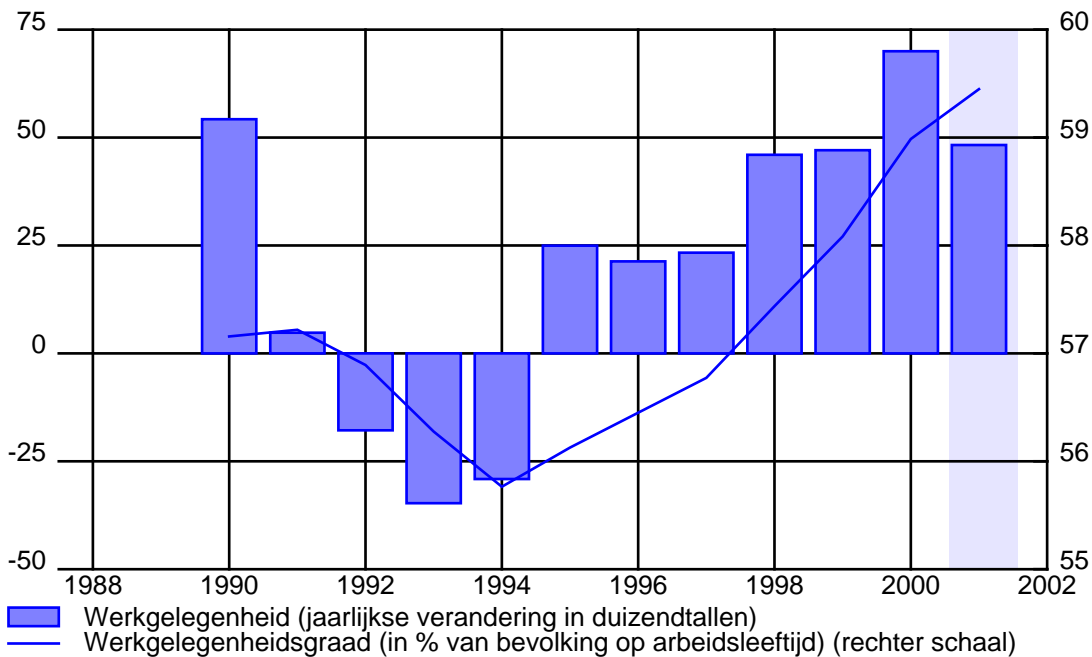
De 'potentiële actieve bevolking' (beroepsbevolking FMTA plus voltijdse brugpensioenen en 'oudere' niet-werkzoekende werklozen) zou in 2001 toenemen met 32 000 personen, met positieve bijdrages van zowel de demografie (vóór regularisaties) als de activiteitsgraden (voornamelijk vanwege de stelselmatig toenemende vrouwelijke participatiegraad, nog geaccentueerd door het verder optrekken van de pensioenleeftijd voor vrouwen). Het aantal vervroegde uittredingen uit de arbeidsmarkt zou echter ook verder blijven stijgen, mede onder druk van demografische verschuivingen binnen de bevolking op arbeidsleeftijd. Het resultaat is dat de officiële beroepsbevolking (concept FMTA) 26 000 personen méér zou tellen dan in 2000. De globale activiteitsgraad zou slechts licht stijgen (van 65,5 % naar 65,6 %) omdat in 2001 haar evolutie statistisch neerwaarts vertekend wordt naarmate een aantal personen die reeds tot de beroepsbevolking gerekend worden daadwerkelijk geregulariseerd zullen worden.

Met het afzwakken van de groei zal ook de werkgelegenheidstoename minder sterk zijn in 2001 dan in het vorige jaar. Nochtans zou de hoofdelijke productiviteitstoename in de marktsector - na een uitgesproken conjunctureel bepaalde versnelling in 2000 - terugvallen van 2,3 % op 1,8 %, mede onder impuls van de gematigde stijging van de reële lonen, de bijkomende patronale bijdrageverminderingen in 2001 en de lichte daling van de gemiddelde arbeidsduur. De groei van de werkgelegenheid in de marktsector zou met 1,4 % vrijwel op het gemiddelde van de drie voorgaande jaren liggen.

FIGUUR 14

Ontwikkeling van de werkgelegenheid en de werkgelegenheidsgraad

Cijfers op 30 juni



Bron: FMTA, FPB

De juni-op-juni verandering van de werkende bevolking zou 48 000 personen bedragen, wat de globale werkgelegenheidscreatie sinds 1998 op 165 000 zou brengen. De toename zou in 2001 vrijwel exclusief plaatsgrijpen bij de reguliere werkgelegenheid in de privé-sector. De werkgelegenheid bij de overheid blijft nagenoeg stabiel (toename van 1000 personen). Dat komt onder andere omdat de positieve impuls van de werkgelegenheidstoename in doorstromingsprogramma's wegvalt. Ook het aantal mensen dat aan de slag kan in twee activeringsprogramma's binnen de marktsector ('PWA-programma's' en 'herinschakelingsbanen') zou in 2001 vrijwel niet meer toenemen. De werkgelegenheidsgraad zou verder stijgen van 59,0 % in 2000 naar 59,4 % in 2001.

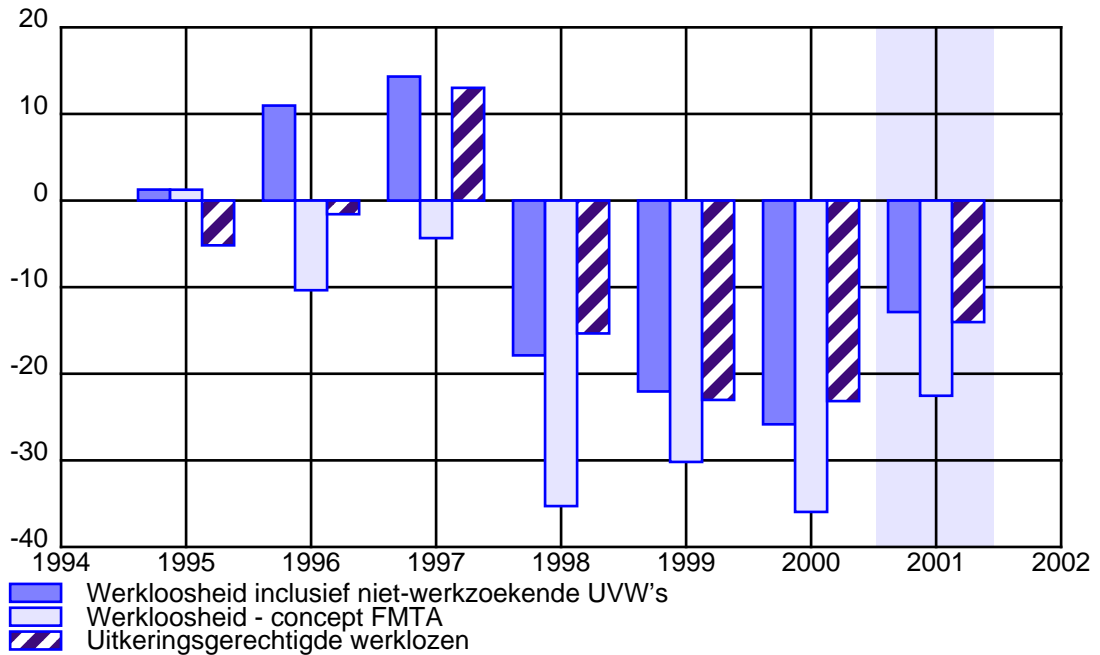
De werkloosheid in enge zin (concept FMTA; juni-cijfer) daalde in 2000 met 36 000 personen en zou in 2001 met 22 500 personen afnemen. Dat die daling niet meer uitgesproken is, heeft zowel te maken met de lichte neerwaartse herziening van de groei- en werkgelegenheidsperspectieven voor 2001 als met de opwaartse herziening van de toename van de beroepsbevolking. Omwille van de verwachte verdere stijging van het aantal

'oudere werklozen' (niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen), zou de werkloosheid in ruime zin in 2001 slechts afnemen met 13 000 personen. Het aantal uitkeringsgerechtigde werklozen neemt - met 14 000 personen - eveneens minder snel af dan de officiële werkloosheid.

FIGUUR 15

Ontwikkeling van het aantal werklozen

Jaarlijkse verandering in duizendtallen, cijfers op 30 juni



Bron: RVA, FPB

Het jaargemiddelde van het totale aantal mensen dat een uitkering ontvangt van de RVA zou nog minder sterk krimpen (met 6000 personen), voornamelijk omwille van de verdere stijging van het aantal loopbaanonderbrekingen. Het totale aantal personen in loopbaanonderbreking zou toenemen met 10 000 en oplopen tot 107 000 in 2001.

B

ijlage

Tabel A.	Internationale omgeving en financiële indicatoren
Tabel B.1.	Bbp en belangrijkste bestedingscategorieën tegen lopende prijzen
Tabel B.2.	Bbp en belangrijkste bestedingscategorieën tegen constante prijzen
Tabel B.3.	Deflatoren van het bbp en de belangrijkste bestedingscategorieën
Tabel B.4.	Loonmassa in de privé-sector: evolutie en determinanten
Tabel B.5.	Situatie op de arbeidsmarkt
Tabel B.5.bis	Situatie op de arbeidsmarkt - detail
Tabel B.6.	Rekening van de particulieren
Tabel B.7.	Reëel beschikbaar inkomen van particulieren
Tabel B.8.	Rekening van de ondernemingen
Tabel B.9.	Verrichtingen met het buitenland

Tabel A. Internationale omgeving en financiële indicatoren*Groeivoeten - tenzij anders vermeld*

	98	99	00	01
Volume buitenlandse afzetmarkten van België	8.0	6.2	10.3	6.2
Nominale effectieve wisselkoers BEF (1) (2)	0.7	-1.7	-3.5	1.2
Wisselkoers van de euro in dollar (aantal dollars voor 100 euro) (2)	-.	106.7	92.4	94.1
Wereldhandelsprijzen				
Goederen excl. energie (in BEF) (3)	-1.3	-0.3	6.3	1.2
Energie (Brent-olieprijs: USD per barrel) (2)	12.8	17.8	28.4	25.0
Rentevoeten Duitsland (peil)				
Korte rente (3 maand) (2)	3.5	2.9	4.4	4.5
Lange rente (10 jaar) (2)	4.6	4.5	5.3	4.7
Rentevoeten eurogebied (peil)				
Korte rente (EURIBOR op 3 maand) (2)	-.	3.0	4.4	4.5
Lange rente (10 jaar) (2) (4)	4.7	4.6	5.4	4.8
Rentevoeten België (peil)				
Korte rente (interbancair tarief, 3 maand)	3.6	2.9	4.4	4.5
Lange rente (OLO, 10 jaar)	4.8	4.8	5.6	5.0

(1) Een positief (negatief) teken wijst op een appreciatie (depreciatie) van de BEF

(2) Toekomstige waarden: technische hypothese berekend op basis van termijnkoersen

(3) Gewogen gemiddelde van de goederenuitvoerprijzen (excl. energie) van onze handelspartners

(4) Gewogen gemiddelde voor de landen van het eurogebied

Tabel B.1. Bbp en belangrijkste bestedingscategorieën tegen lopende prijzen*Miljarden BEF*

	98	99	00	01
Consumptieve bestedingen van de particulieren	4899.9	5054.3	5335.0	5552.6
Consumptieve bestedingen van de overheid, waarvan:	1923.9	2016.5	2110.9	2203.0
a. Netto-aankopen van goederen en diensten	160.5	179.7	194.5	196.9
b. Lonen, wedden en pensioenen	1058.9	1096.4	1136.6	1182.2
c. Sociale uitkeringen in natura	553.3	587.1	622.6	664.3
Bruto vaste kapitaalvorming	1895.6	2009.0	2112.5	2202.5
a. Bedrijfsinvesteringen (1)	1288.8	1363.1	1427.5	1512.9
b. Overheidsinvesteringen	140.1	169.2	183.6	173.5
c. Investeringen in woongebouwen	466.7	476.7	501.3	516.1
Voorraadwijziging	-1.1	-14.0	-20.4	-21.3
Totaal van de nationale bestedingen	8718.2	9065.8	9538.0	9936.7
Uitvoer van goederen en diensten	6879.1	7213.3	8651.2	9441.3
Invoer van goederen en diensten	6515.8	6855.8	8276.7	8956.4
Bruto binnenlands product	9081.5	9423.3	9912.5	10421.7
Bruto nationaal inkomen	9147.6	9495.9	10022.4	10532.6

(1) Inbegrepen zelfstandigen en izw's

Tabel B.2. Bbp en belangrijkste bestedingscategorieën tegen constante prijzen

<i>Groeivoeten</i>	98	99	00	01
Consumptieve bestedingen van de particulieren	3.3	1.9	2.9	2.6
Consumptieve bestedingen van de overheid, waarvan:	1.4	3.4	2.1	1.4
a. Netto-aankopen van goederen en diensten	7.4	10.8	5.4	-0.1
b. Lonen, wedden en pensioenen	1.5	1.7	1.3	1.1
c. Sociale uitkeringen in natura	-0.0	5.2	3.2	2.8
Bruto vaste kapitaalvorming	4.6	4.8	4.2	3.4
a. Bedrijfsinvesteringen (1)	5.9	4.8	4.1	5.4
b. Overheidsinvesteringen	0.6	19.8	9.1	-6.8
c. Investeringen in woongebouwen	2.3	0.1	2.9	1.5
Voorraadwijziging (2)	0.6	-0.7	-0.1	0.0
Totaal van de nationale bestedingen	3.9	2.1	3.0	2.5
Uitvoer van goederen en diensten	4.4	5.2	10.6	5.5
Invoer van goederen en diensten	6.5	4.5	9.9	5.3
Netto-uitvoer (2)	-1.2	0.7	1.0	0.4
Bruto binnenlands product	2.4	2.7	3.9	2.8
Reëel bruto binnenlands inkomen	3.4	2.0	2.7	3.3
Reëel bruto nationaal inkomen	3.3	2.0	3.1	3.3
<i>Pro memorie:</i>				
Afwijking van het bbp t.o.v. het trendmatige bbp (in % van het trendmatige bbp)	-0.8	-0.7	0.5	0.5

(1) Inbegrepen zelfstandigen en izw's
(2) Bijdrage tot de groei van het bbp

Tabel B.3. Deflatoren van het bbp en de belangrijkste bestedingscategorieën

<i>Groeivoeten</i>	98	99	00	01
Consumptieve bestedingen van de particulieren	1.0	1.2	2.5	1.5
Consumptieve bestedingen van de overheid, waarvan:	2.1	1.4	2.5	2.9
a. Netto-aankopen van goederen en diensten	1.0	1.1	2.7	1.4
b. Lonen, wedden en pensioenen	1.5	1.8	2.3	2.8
c. Sociale uitkeringen in natura	4.1	0.9	2.8	3.8
Bruto vaste kapitaalvorming	0.6	1.2	0.9	0.8
a. Bedrijfsinvesteringen (1)	0.5	1.0	0.6	0.5
b. Overheidsinvesteringen	0.7	0.8	-0.5	1.4
c. Investeringen in woongebouwen	0.6	2.0	2.2	1.4
Totaal van de nationale bestedingen	0.7	1.8	2.1	1.6
Uitvoer van goederen en diensten	-0.3	-0.3	8.4	3.5
Invoer van goederen en diensten	-1.6	0.7	9.9	2.7
Ruilvoet	1.3	-1.0	-1.4	0.7
Bruto binnenlands product	1.6	1.0	1.3	2.3
<i>Pro memorie:</i>				
Deflator van de totale finale vraag	0.3	0.9	5.0	2.6
Bijdrage van:				
(a) Kosten van binnenlandse oorsprong = (a1)+(a2)+(a3)	0.9	0.6	0.7	1.2
(a1) Loonkosten per product	0.4	0.4	0.4	0.6
(a2) Netto indirecte belastingen per product	0.1	0.2	0.0	0.1
(a3) Winstmarges per product (2)	0.4	-0.0	0.3	0.6
(b) Invoerkosten	-0.6	0.3	4.3	1.3
(1) Inbegrepen zelfstandigen en izw's				
(2) Bruto-exploitatieoverschot van de nationale economie en gemengd inkomen van de zelfstandigen				

Tabel B.4. Loonmassa in de privé-sector: evolutie en determinanten*Jaargemiddelde groeivoeten, tenzij anders vermeld*

	98	99	00	01
<i>Loontrekkenden in de privé-sector</i>				
Loonkost per werkelijk arbeidsuur	2.0	2.9	3.0	3.6
Loonkost per persoon	2.0	2.4	3.1	3.3
Brutoloon per werkelijk arbeidsuur	2.2	3.3	3.9	4.2
Brutoloon per persoon	2.1	2.9	4.0	3.8
Indexering	1.3	0.9	1.5	2.0
Brutoloon per werkelijk arbeidsuur voor indexering	0.8	2.4	2.4	2.1
Brutoloon per persoon voor indexering	0.8	1.9	2.5	1.8
Werkgelegenheid loontrekkenden (in aantal uren)	1.9	1.3	2.5	1.5
Werkgelegenheid loontrekkenden (in aantal personen)	2.0	1.7	2.4	1.8
Loonmassa inclusief werkgeversbijdragen (1)	4.0	4.2	5.6	5.2
Loonmassa exclusief werkgeversbijdragen	4.1	4.7	6.5	5.7
<i>Impliciete bijdragevoeten (in % van brutoloonmassa)</i>				
Werkgeversbijdragen (sensu lato) (1)	34.8	34.2	33.0	32.3
Werkgeversbijdragen (sensu stricto) (2)	26.3	26.1	25.1	24.6
Werknemersbijdragen (3)	11.2	11.2	11.1	11.0
<i>Inflatie en indexering</i>				
Inflatie: nationaal indexcijfer der consumptieprijzen	1.0	1.1	2.5	1.5
Inflatie: gezondheidsindex	1.3	0.9	1.9	1.7
Indexering lonen en wedden overheidssector	1.7	1.0	1.5	1.8
Indexering sociale prestaties	1.5	1.2	1.5	2.0
<i>Marktsector (loontrekkenden en zelfstandigen)</i>				
Toegevoegde waarde in constante prijzen	2.3	2.6	4.2	3.3
Arbeidsvolume (in aantal uren)	1.0	0.7	1.6	0.9
Productiviteit per werkelijk arbeidsuur	1.3	1.9	2.6	2.3

(1) Inclusief fictieve, extra-legale en werkgeversbijdragen ontvangen door de federale overheid

(2) Werkgeversbijdragen ontvangen door de sociale zekerheid

(3) Exclusief vrijwillige werknemersbijdragen

Tabel B.5. Situatie op de arbeidsmarkt*Duizendtallen, per 30 juni*

	98	99	00	01
I Totale bevolking (II+III)	10203.0	10226.4	10259.9	10306.0
I.bis Bevolking op arbeidsleeftijd	6708.7	6715.1	6730.9	6759.9
II. Inactieve bevolking (concept FMTA)	5844.4	5850.9	5850.4	5870.7
<i>waarvan: met RVA-uitkering</i>	293.2	299.5	308.4	316.1
III. Beroepsbevolking (concept FMTA) (IV+V+VI)	4358.6	4375.5	4409.5	4435.3
IV. Binnenlandse werkgelegenheid	3799.3	3845.3	3914.3	3961.6
(a) Loon- en weddetrekkenden (1)	2420.1	2462.0	2527.4	2573.8
(b) Zelfstandigen	692.5	690.5	687.2	687.2
(c) Overheidsadministratie (2)	686.6	692.8	699.7	700.6
<i>waarvan: ingeschreven bij de RVA</i>	192.4	220.9	234.3	254.4
- met RVA-uitkering	106.9	128.7	145.2	156.0
- zonder RVA-uitkering	85.5	92.2	89.2	98.4
V. Grensarbeid (saldo)	54.1	55.1	56.1	57.1
VI. Werkloosheid (concept FMTA)	505.3	475.1	439.1	416.6
(a) Werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen	425.1	394.7	361.8	338.0
(b) Overige verplicht ingeschreven werklozen	60.0	57.8	51.4	47.9
(c) Niet verplicht ingeschreven werkzoekenden	20.2	22.7	26.0	30.6
Werkloosheidsgraad (VI/III)	11.6	10.9	10.0	9.4
Activiteitsgraad (III/I.bis)	65.0	65.2	65.5	65.6
Werkgelegenheidsgraad (IV+V/I.bis)	57.4	58.1	59.0	59.4
<i>Pro memorie</i>				
(d) Oudere niet werkzoekende UVW's	131.2	139.3	149.4	159.1
II.bis Inactieve bevolking excl. (d)	5713.3	5711.6	5700.9	5711.6
III.bis Beroepsbevolking incl. (d)	4489.8	4514.8	4558.9	4594.3
VI.bis Werkloosheid incl. (d)	636.4	614.4	588.6	575.7
Werkloosheidsgraad (VI.bis/III.bis)	14.2	13.6	12.9	12.5
Werkloosheidsgraad (Eurostat standaard) (3)	9.5	9.0	8.5	8.3
Activiteitsgraad (III.bis/I.bis)	66.9	67.2	67.7	68.0

(1) Inclusief PWA, HIP, EWE (cf. tabel B.5.bis)

(2) Inclusief DSP (cf. tabel B.5.bis)

(3) In jaargemiddelde

Tabel B.5.bis Situatie op de arbeidsmarkt - detail

Duizendtallen, per 30 juni

	98	99	00	01
I. Totale bevolking (II+III)	10203.0	10226.4	10259.9	10306.0
I.bis Bevolking op arbeidsleeftijd	6708.7	6715.1	6730.9	6759.9
II. Inactieve bevolking (concept FMTA)	5844.4	5850.9	5850.4	5870.7
<i>waarvan: met RVA-uitkering = ingeschreven bij RVA:</i>	293.2	299.5	308.4	316.1
- Oudere niet werkzoekende UVW's	131.2	139.3	149.4	159.1
- Vrijgestelden om sociale en familiale redenen (1)	8.5	8.9	9.3	9.3
- Vrijgestelden om reden van studies (1)	7.4	7.9	7.7	7.7
- Volledige loopbaanonderbreking (1)	21.8	25.0	27.8	29.1
- Conventioneel voltijds brugpensioen (1)	124.4	118.4	114.2	110.9
III. Beroepsbevolking (concept FMTA) (IV+V+VI)	4358.6	4375.5	4409.5	4435.3
IV. Binnenlandse werkgelegenheid	3799.3	3845.3	3914.3	3961.6
<i>waarvan: ingeschreven bij RVA (2):</i>	192.4	220.9	234.3	254.4
- <i>met RVA-uitkering:</i>	106.9	128.7	145.2	156.0
* Deelt. IGU (3) + onvrijw. deelt. met uitkering (1)	33.8	33.9	35.3	36.5
* Activering (EWE + PWA + HIP + DSP) (4)(1)	14.9	26.7	29.1	30.0
* Gedeeltelijke loopbaanonderbreking (1)	46.3	56.1	68.9	77.3
* Deelt. bruggepensioneerden (1)	0.5	0.9	1.1	1.3
* Volledig werklozen tewerkgesteld in beschutte werkplaats (1)	0.9	0.7	0.7	0.7
* Volledig werklozen in beroepsopleiding (1)	10.5	10.4	10.0	10.2
- <i>zonder RVA-uitkering:</i>	85.5	92.2	89.2	98.4
* Deelt. zonder IGU (3)	40.2	43.0	33.3	31.2
* Deeltijds werkende jongeren in wachttijd	3.5	3.7	4.4	6.7
* Vrij ingeschreven werkzoekenden en andere	41.8	45.5	51.5	60.5
V. Grensarbeid (saldo)	54.1	55.1	56.1	57.1
VI. Werkloosheid (concept FMTA)	505.3	475.1	439.1	416.6
(a) Werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen	425.1	394.7	361.8	338.0
(b) Overige verplicht ingeschreven werklozen	60.0	57.8	51.4	47.9
- Jongeren in wachttijd	21.9	23.6	21.7	18.9
- Andere, waarvan:	38.1	34.2	29.7	29.1
* Uitkeringsgerechtigd na vrijwillig deeltijdse betrekking (1)	26.7	26.1	25.7	25.6
* Aanspraak op overbruggingsuitkering (1)	0.5	0.5	0.4	0.6
(c) Niet verplicht ingeschreven werkzoekenden	20.2	22.7	26.0	30.6

(1) Stat Info definities (op basis van betalingen)

(2) Zonder inbegrip van de tijdelijke werkloosheid

(3) Deeltijdse werknemers met behoud van rechten die al dan niet een inkomensgarantie-uitkering (IGU) genieten

(4) Werkgelegenheid binnen de Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschappen (PWA) - voor zover een voldoende aantal uren gewerkt wordt -, tewerkstelling via het Herinschakelingsprogramma (HIP), de Doorstromingsprogramma's (DSP) of een Eerste Werkervaringscontract (EWE)

Tabel B.6. Rekening van de particulieren (1)

Miljarden BEF

	98	99	00	01
I. Lopende transacties				
a. Middelen	8624.3	8868.1	9305.9	9756.7
1. Netto-exploitatieoverschot	390.0	405.8	431.6	460.5
2. Gemengd inkomen	717.8	742.6	777.9	816.2
3. Beloning van werknemers	4769.3	4955.2	5207.5	5462.2
Brutolonen	3526.0	3680.3	3889.4	4093.5
Werkelijke sociale premies ten laste van werkgemers	976.2	998.2	1026.7	1064.1
Toegerekende sociale premies ten laste van werkgemers	267.1	276.7	291.4	304.6
4. Netto-inkomen uit vermogen	869.0	898.4	961.6	1019.5
Ontvangen rente	693.9	677.6	749.3	798.6
Betaalde rente (-)	243.0	241.5	273.0	301.4
Winstuitkeringen	270.8	307.2	322.0	350.2
Overige	147.3	155.1	163.3	172.1
5. Sociale uitkeringen	1728.5	1748.5	1802.5	1861.8
6. Overige netto-inkomensoverdrachten	103.4	69.9	76.3	85.4
7. Mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	46.2	47.8	48.6	51.0
b. Bestedingen	8003.9	8233.1	8674.4	9039.7
1. Belastingen op inkomen en vermogen	1271.5	1293.4	1385.1	1453.7
2. Sociale premies, waarvan:	1832.5	1885.4	1954.3	2033.4
Werkelijke sociale premies	1568.4	1611.7	1666.1	1732.2
Toegerekende sociale premies	264.2	273.6	288.2	301.2
3. Consumptieve bestedingen	4899.9	5054.3	5335.0	5552.6
c. Nettobesparingen	619.7	634.6	631.4	717.0
II. Kapitaaltransacties				
a. Middelen	37.4	48.1	38.3	40.3
b. Bestedingen	268.1	295.4	306.1	318.2
1. Bruto vaste kapitaalvorming	577.6	596.1	626.4	648.6
2. Afschrijvingen (-)	350.0	346.4	362.8	375.9
3. Vermogensheffingen	38.6	41.1	45.8	46.5
4. Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	-0.3	-0.3	-0.3	-0.3
5. Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	-7.2	-6.3	-6.3	-6.3
6. Overige te betalen kapitaaloverdrachten	9.4	11.2	3.3	5.6
III. Vorderingenoverschot (+) of tekort (-)	389.0	387.4	363.6	439.2
in % van het bbp	4.3	4.1	3.7	4.2

(1) Huishoudens (inbegrepen zelfstandigen) en izw's ten behoeve van huishoudens

Tabel B.7. Reëel beschikbaar inkomen van particulieren (1)

<i>Groeivoeten</i>	98	99	00	01
Primair bruto-inkomen	2.8	2.3	2.7	3.6
<i>a. Lonen, waarvan:</i>	2.7	2.7	2.5	3.4
Ondernemingen	2.9	2.9	3.0	3.7
Overheid	2.0	2.3	1.1	2.5
Grensarbeiders	0.9	-2.2	-0.4	2.5
<i>b. Bruto-exploitatieoverschot en inkomen zelfstandigen</i>	2.6	1.3	2.6	3.6
Bruto-exploitatieoverschot van particulieren	3.4	0.5	3.0	3.8
Gemengd inkomen van zelfstandigen	1.8	2.2	2.1	3.4
<i>c. Netto-inkomen uit vermogen, waarvan:</i>	3.4	2.2	4.4	4.5
Ontvangen rente	-2.9	-3.5	7.8	5.1
Betaalde rente (-)	-3.0	-1.8	10.2	8.8
Winstuitkeringen	16.3	12.1	2.2	7.2
Secundaire inkomensverdeling	3.4	5.7	4.7	3.9
<i>a. Overdrachten aan particulieren, waarvan:</i>	1.3	-1.9	0.7	2.2
Sociale uitkeringen	1.9	-0.0	0.5	1.8
<i>b. Socialezekerheidspremies (-)</i>	1.7	1.7	1.1	2.5
Werkelijke sociale premies	1.7	1.6	0.8	2.5
Toegerekende sociale premies	1.9	2.4	2.7	3.0
<i>c. Belastingen op inkomen en vermogen (-)</i>	2.9	0.5	4.4	3.4
Bruto beschikbaar inkomen van de particulieren	2.6	1.6	2.3	3.5

(1) Huishoudens (inbegrepen zelfstandigen) en izw's ten behoeve van huishoudens

Tabel B.8. Rekening van de ondernemingen

Miljarden BEF

	98	99	00	01
I. Lopende transacties				
a. Middelen	957.9	908.0	955.5	1012.7
1. Netto-exploitatieoverschot	1271.2	1268.9	1352.5	1458.8
2. Sociale premies	295.7	297.2	311.9	325.1
Werkelijke premies ten laste van de werkgevers	154.5	150.4	156.1	161.2
Premies ten laste van de werknemers	66.8	68.8	72.8	76.8
Toegerekende sociale premies	74.5	78.0	83.0	87.1
3. Netto-inkomen uit vermogen	-246.2	-285.6	-316.2	-357.4
4. Overige netto-inkomensoverdrachten	11.6	16.0	15.5	16.2
5. Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (-)	374.5	388.5	408.2	430.0
b. Bestedingen	642.8	640.7	677.1	717.2
1. Belastingen op inkomen en vermogen	325.2	321.9	344.1	370.6
2. Sociale uitkeringen	271.3	271.0	284.3	295.6
Particuliere sociale verzekering met fondsvorming	170.6	167.6	176.1	182.4
Rechtstreekse uitkeringen sociale verzekering door werkgevers	100.7	103.4	108.2	113.2
3. Mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	46.2	47.8	48.6	51.0
c. Nettobesparingen	315.7	267.6	278.5	295.5
II. Kapitaaltransacties.				
a. Middelen	131.1	124.2	111.0	102.0
b. Bestedingen	405.4	395.3	378.8	430.5
1. Bruto vaste kapitaalvorming	1177.8	1243.7	1302.4	1380.3
2. Afschrijvingen (-)	819.1	883.3	924.6	968.0
3. Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	16.1	4.3	4.4	22.5
4. Veranderingen in voorraden	-1.4	-14.4	-20.8	-21.7
5. Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	0.3	0.3	0.3	0.3
6. Overige te betalen kapitaaloverdrachten	31.7	44.8	17.1	17.1
III. Vorderingenoverschot (+) of tekort (-)	41.5	-3.4	10.6	-33.1
in % van het bbp	0.5	-0.0	0.1	-0.3

Tabel B.9. Verrichtingen met het buitenland*Miljarden BEF*

	98	99	00	01
I. Lopende verrichtingen				
a. Bestedingen	6737.6	7105.2	8499.0	9194.8
1. Invoer van goederen en diensten	6515.8	6855.8	8276.7	8956.4
2. Beloning van werknemers	30.0	34.9	35.6	39.4
3. Indirecte belastingen (op productie en invoer)	90.6	88.0	96.2	99.7
4. Netto-inkomen uit vermogen (-)	12.7	13.3	56.3	56.3
5. Overige netto-inkomensoverdrachten	53.4	83.8	88.5	93.1
6. Sociale premies	39.5	37.6	38.4	40.5
7. Sociale uitkeringen, exclusief overdrachten in natura	21.1	18.3	19.9	21.9
b. Middelen	7083.4	7423.4	8868.4	9669.9
1. Uitvoer van goederen en diensten	6879.1	7213.3	8651.2	9441.3
2. Beloning van werknemers	143.8	147.6	150.7	159.1
3. Subsidies	30.0	34.7	34.7	34.7
4. Belastingen op inkomen en vermogen	2.6	4.8	7.6	8.0
5. Sociale premies	9.7	11.3	11.6	12.8
6. Sociale uitkeringen, exclusief overdrachten in natura	18.1	11.7	12.6	13.9
c. Saldo van lopende verrichtingen	345.8	318.2	369.4	475.2
II. Kapitaalverrichtingen	-1.0	4.2	8.1	6.8
1. Netto-kapitaaloverdrachten	0.0	2.8	6.7	5.4
2. Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa (-)	1.0	-1.4	-1.4	-1.4
III. Vorderingenoverschot (+) of tekort (-) van de nationale economie	344.8	322.4	377.5	482.0
in % van het bbp	3.8	3.4	3.8	4.6